

Hilla Latukka

RAUTANEIDON LEMMIKKI
Iron Maidenin visuaalisuus osana maailmanvalloitusta

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Kandidaattitutkielma
Toukokuu 2022

Tiivistelmä

Hilla Latukka: Rautaneidon Lemmikki - Iron Maidenin visuaalisuus osana maailmanvalloitusta
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Historian tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2022

Tässä tutkielmassa tutkittiin visuaalisen ilmeen ja graafisen suunnittelun merkitystä osana heavy metal -yhtyeen Iron Maidenin maailmanlaajuista menestystä. Iron Maiden on musiikkinsa lisäksi tunnettu kansikuvataiteestaan sekä maskotistaan Eddiestä, jota pidetään yhtenä maailman tunnetuimmista maskoteista ja metallimusiikin kasvoista.

Lisäksi tutkielmassa pohdittiin yleisesti metallimusiikin genreen omaksutun visuaalisen ilmeen kehityksen historiaa, sekä itse musiikkiin kuin genren visuaaliseen ilmeeseen liitettyjä mielikuvia, symboliikkaa ja sanoituksia, jotka ovat saaneet paljon paheksuntaa osakseen, johtuen taipuvaisuudestaan tarttua synkkiin ja paikoin pelkoa herättäviin aiheisiin ja teemoihin.

Tutkielman teoriapohja perustui visuaalisen ilmeen ja graafisen suunnittelun malleihin, joita esimerkiksi hyödynnetään yhtyeiden brändin ja imagon luomisprosesseissa. Musiikkia myytäessä visuaalinen panostus ja kuluttajaan vaikuttaminen vahvistavat menestyksen edellytyksiä sekä brändin myyntiä, joka vaatii strategista suunnittelutyötä ja huolellisia ratkaisuja kohderyhmän ja kuluttajien mielenkiinnon herättämiseksi.

Lähdeaineistona hyödynnettiin useampia metallimusiikin aikakauslehtiartikkeleita ja erilaisia musiikkialanuutisten julkaisualustoja, kuten brittiläislehteä Kerrang!:a. Lisäksi käytettiin metallimusiikin historiaa ja kehitystä käsittelevää kirjallisuutta ja opinnäytetöitä liittyen niin graafisen suunnittelun merkitykseen osana musiikkialaa kuin sen markkinointia.

Avainsanat: metallimusiikki, visuaalinen ilme, kansikuvataide, maskotti, brändi, imago.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
Sisällysluettelo.....	2
Johdantoa Iron Maidenin mätänevään ikoniin	3
Tutkimuskysymys	4
Aineistot ja metodit.....	5
1. Kansikuvataide ja visuaalisuus.....	6
1.1 Visuaalinen ilme.....	8
1.2 Kauhumusiikki.....	10
1.3 Saatana ja symboliikka.....	12
2. Iron Maiden ja oman tyylin luominen	18
2.1 Iron Maidenin lemmikki.....	19
2.2 Maailman taiteellisin hirviö.....	19
2.3 Eddien ura.....	26
2.4 Maskotit metallissa.....	28
3. Visuaalisuus muualla	30
3.1 Maskotin ulottuvuuksia	30
3.2 Visuaalisuuden haasteet.....	32
3.3 Muoti metallissa	33
3.4 Fanit.....	35
Lopuksi	36
Lähdemateriaalia	37
Kuvat.....	39
Videot.....	40

Johdantoa Iron Maidenin mätänevään ikoniin

Metallimusiikin edelläkävijänä tunnettu brittiläisyhtye Iron Maiden on jättänyt lähtemättömän vaikutuksensa metalligenreen ja populaarikulttuuriin sekä tietysti lukuisien faniensa sydämiin. Vuonna 1975 perustettu yhtye uskoutui omalle tyylilleen valtavirran trendeistä välittämättä ja heidän otteensa metallimusiikkiin kiinnitti jo varhain musiikkimaailman huomion. Isossa-Britanniassa kuohunut uusi metalligenre sai ansaitsemansa tunnustuksen, kun *Sounds* -musiikkilehden toimittaja Geoff Burton "kastoi" sen nimityksellä *New Wave of British Heavy Metal - brittimetallin uusi aalto* (lyhenne: NWOBHM).¹ Musiikissaan ja sanoituksissaan Iron Maiden viljelee tarinoita kaukaisista ajoista, kauhusta, sodista ja öisistä painajaisista, sireenin ulvonnin sekä uhoavan karisman siivittämänä.

Musiikkinsa lisäksi Iron Maiden on tunnettu myös visuaalisesta taiteestaan ja erityisesti sitä koristavasta mätänevästä hirviöstä. Valinta panostaa musiikin lisäksi myös visuaaliseen ilmaisuun on osoittautunut menestyksekkääksi sekä varmistanut Iron Maidenille ansaitun paikkansa metallikansan silmissä. Iron Maidenille kansikuvataidetta toimittanut Derek Riggs on onnistunut luomaan yhtyeelle jotain ainutlaatuista ja kaiken kaikkiaan kuolematonta.

Musiikkibisnes on raadollinen maailma, jossa kaikille pätevät samat säännöt; joko sinut muistetaan tai unohdetaan, oli se sitten hyvällä tai pahalla. Mieleen painuminen on tärkeää ja saavuttaakseen lopullisesti maailmanlaajuisen suosion, menestystä ja vuosikymmenien kestoisen uran, tarvitaan jotain ainutlaatuista, sillä harvoin vain erinomainen musiikki riittää.

Tässä kohtaa päätään nostaa Iron Maidenin "lemmikki", Eddie.

(kuva 1. Iron Maiden - *Killers*, Derek Riggs, 1981)²

¹ Christie, I. (2004), (s. 59-60).

² (Kuva 1.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

Tutkimuskysymys

Tässä kandityössäni pohdin, mikä tekee Iron Maidenin levykansitaiteesta ja visuaalisesta ilmeestä niin ainutlaatuisen, ja minkälaisia vaikutuksia sillä on ollut metallimusiikille sekä populaarikulttuurille.

Kaikessa kaupallisessa visuaalinen edustus on olennainen palanen osana brändin tai yhtyeen tyylin luomista ja toimii monesti edellytyksenä menestymiselle. Lähes kaikissa musiikingenreissä kunkin yhtyeen identiteettiä kulminoidaan kansikuvataiteeseen edustamaan bändiä, albumin sisältöä sekä musiikingenreä. Metallimusiikin visuaalisuus ja kansikuvataide poikkeaa ja erottautuu muusta musiikinkirjoista edukseen tunnistettavuudellaan ja omalaatuisuudellaan. Iron Maiden, heavy metallin kärkijoukoissa, on kivunnut korkealle niin musiikillaan kuin myös erityisesti visuaalisella taiteellaan, luomalla ja luottamalla omaan tyyliinsä. Mainion musiikin lisäksi tekijät kuten kiinnostavuus, kauneus, omalaatuisuus sekä erilaiset trendit vaikuttavat myyntiin ja yhtyeen uran jatkumoon. Millaisin keinoin Iron Maiden on tässä onnistunut niin esimerkillisesti?

Iron Maidenin visuaalinen ilme kattaa kansikuvataiteen ja maskotin lisäksi myös esimerkiksi yhtyeen logon, mainokset, lavaesiintymiset, kuvat, musiikkivideot, oheistuotteet ja nettisivut. Tässä kandityössäni käsittelem enimmäkseen Iron Maidenin panostusta kansikuvataiteeseen ja maskottiin. Sivuan musiikkivideoita, lavaesiintymisiä sekä oheistuotteita maskotin ja kansikuvataiteen näkökulmasta pohtien, miten niitä on hyödynnetty kaikessa Iron Maideniin liitettävässä visuaalisessa taiteessa. Aikarajaukseksi valitsin metalligenren olemassaolon vuodet 1960- luvun lopusta aina nykypäivään saakka. Näistä vuosista Iron Maiden on ollut toiminnassa noin neljäkymmentä vuotta aina vuodesta 1975 lähtien.

Pääteemoina pohdin yhtyeen levykansitaidetta ja Eddie -maskotin roolia Iron Maidenin edustajana ja keulakuvana. Käsittelem myös metallimusiikin visuaalisen kehityksen historiaa yleisesti sekä genreen liitettäviä ennakkoluuloja ja symboliikkaa. Metallimusiikki, sen kauhuteemaisuus sekä visuaalinen ilme sai varsinaisesti alkunsa brittiläisestä Black Sabbath -yhtyeestä noin 1960-1970 -luvuilla³ ja siitä lähtien metalliin on liitetty tietynlainen estetiikka, joka on kulkenut tähän päivään saakka, saamalla osakseen niin paheksuntaa kuin ihailuakin. Muuhun musiikinkirjoon verrattuna se on hyvin erilaista ja rohkeaa sekä ansaitsee enemmän tunnustusta.

³ Irwin, W. (Ed.), (2012), (s.20-23).

Aineistot ja metodit

Kandityötäni varten hyödylliseksi lähdemateriaaliksi olen kokenut erilaiset, suhteellisen vapaamuotoiset artikkelit ja uutiset, joita on julkaistu eri musiikkisisältöä julkaisevilla alustoilla, kuten brittiläisissä musiikkilehdissä *Sounds*:ssa ja *Kerrang!*:ssa.

1970-1980 -luvulla *Sounds* toimitti musiikinnälkäisille seuraajilleen artikkeleita ja uutisia viimeisimmistä alan tapahtumista ja *uuden aallon brittimetallin* suosion nousun myötä lehti painotti brittimetallin koko seurantansa *Kerrang!* - lehteensä vuodesta 1981 lähtien. *Kerrang!* omistautui täysin heavy metallille ja loi itsestään vaikutusvaltaisen musiikkialan tapahtumien viestintäalustan kuin myös väylän yhtyeille ja artisteille tulla suuremman yleisön tuntemaksi, jos onnistuivat kiinnittämään *Kerrang!*:n huomion.⁴ *Kerrang!*:n merkitystä ja vaikutusta metalliyleisön silmissä kommentoi myös Ian Christie teoksessaan *Pedon Meteli - Heavy metallin vanha ja uusi testamentti* (2006). Hän kuvailee *Kerrang!*:n antia metallille sanoin: "Kerrang! muodostui välittömästi metalliraamatuksi, jonka toimittajat, kärjessä Geoff Barton ja Malcolm Dome, antoi äänen ja identiteetin kuohuvalle underground -ilmiölle".⁵

Liitän myös pohdintoihini graafisen suunnittelun vaikutuksen osana yhtyeiden imagon ja brändäyksen edistämistä ja vaikutusta musiikkia myytäessä sekä, miten metallimusiikin visuaalisuus on vuosien saatossa muovautunut. Visuaalisen ilmaisun merkityksestä osana musiikkialaa löytyy mainintoja kirjallisuudessa, kuten aiemmin mainitussa Christen teoksessa *Pedon Meteli* (2006), sekä lisäksi aiheesta ja sen vierestä on tehty laajalti opinnäytetöitä, kuten lähdeaineistona käyttämässäni Christian Pulkkinen opinnäytetyössä *Brändinrakennus bändin albumijulkaisua varten: case: Simulacrum–Sky Divided* (2017), jossa nostetaan esille mm. musiikkiyhtyeiden visuaalisen edustuksen hyödyntäminen osana yhtyeen oman tyylin ja brändin luomista.

Tuon myös jonkin verran esille omaa tulkintaani liittyen visuaalisen ilmeen luomiseen ja kansikuvataiteen merkitykseen kuin myös pohdintaa metalliyhtyeiden maskottien omalaatuisuudesta osana populaarikulttuuria.

⁴ Christie, I. (2004), (s. 59-60).

⁵ Christie, I. (2004), (s. 60).

1. Kansikuvataide ja visuaalisuus

Niin kuin kaikessa kaupallisessa eniten myyvä menestyy, ja musiikkia myytäessä tämä menestys ratkaisee niin artistin kuin hänen edustamansa levy-yhtiönkin tulevaisuuden suunnan. Kansikuva toimii yhtyeen mainoksena kuin kuluttajan houkuttimena ja, jos suunnitteluvaiheessa ratkaisut ovat osuneet kohdalleen, toimii se merkittävänä tekijänä levyn myynnin edistämässä.

Vaikka taiteen kaupallistaminen laskeekin sen arvoa monien silmissä, on se kuitenkin välttämätöntä. Musiikkitieteen opinnäytetyössään Emilia Hänninen kommentoi taiteen ja myymisen yhteen liitosta sanoin: “Musiikkiala tasapainoilee parhaillaan markkinoiden ja luovuuden rajamailla. Brändäys, tuotteistaminen ja markkinointiin panostaminen saattaa monesta pitkän koulutuksen läpikäyneestä ja taiteelle omistautuneesta taiteilijasta tuntua vieraalta ja liian kaupalliselta. Toisaalta tavoitteena on ihanteellinen ja täydellinen musiikille omistautuminen, mutta nykyajan markkina- ja tuotteistamispainneiden sekä elämyspainotteisuuden takia kaupalliselta ajattelulta ei voi välttyä”.⁶ Toisin sanoin; ei ole Iron Maidenia ilman faneja, ei ole radiota ilman kuulijoita, eikä musiikkibisnestä ilman ketään, joka siitä maksaisi.

Aikana, jolloin musiikkia ostettiin enimmäkseen vinylilevyinä, oli kansikuvataiteeseen panostuskin myös erilaista. Kilpailu on kovaa ja tarjonta jatkuvassa kasvussa. Kuluttajan saapuessa levykauppaan tai nykypäivän tyylin mukaisesti selaillessa musiikkitarjontaa esimerkiksi *Spotify*-musiikkisovelluksesta tai muualta internetistä, näkee hän ensimmäisenä albumin tai singlen kansikuvan. Yhtä aikaa kansikuva edustaa niin albumin sisältöä, musiikkityyliä, kappaleiden aiheita ja teemoja kuin bändiä ja sen omalaatuista tyyliä sekä brändiä. Ennen musiikin kuulemista tai mitään ennakkotietoa yhtyeestä tai artistista on ainoa pala informaatiota kuluttajalle tarjolla kansikuvassa.

⁶ Hänninen, E. (2011), (s. 3).

(Kuva 2. Levykauppa Äx -Kuopio)⁷

Samoin kuin tavallisilla kulutustuotteilla on esillepano ja mainos yksi merkittävimmistä tekijöistä kuluttajien houkuttelussa ja tuotteen myynnissä. Musiikkimaailmassa kansikuva toimii niin musiikin ja artistin edustajana kuin mainoksena, päällimmäisenä tarkoituksena tietysti saada kuulija kiinnostumaan.

Brändi ja siitä muodostuva kuva kehittyy yleisön silmissä ja visuaalisella representaatiolla voidaan ohjailta sen suuntaa. Visuaalinen ilme taas on osa brändiä ja imagoa, se on tiivistelmä yhteen identiteetistä ja persoonasta.⁸ Kuluttajan ei tarvitse olla kovinkaan tietoinen, saati musiikista mitään ymmärtävä tunnistaakseen ja erottaakseen esimerkiksi metalligenreen kuuluvat levyt muusta tarjonnasta, ja tämä ilmiö on nimenomaan metallimusiikille kehittyneen omalaatuisen tyylin ja sen tunnistettavia piirteitä sisältävän ulkomuodon ansiota. Pulkkinen kuvastaa osuvasti kansikuvataiteen roolia sanoin: “Kansitaide on yksittäisenä graafisena elementtinä se, joka määrittelee levyn ilmettä eniten. Vaikka musiikkialbumia ei julkaistaisi ollenkaan fyysisessä muodossa, on hyvin vaikea löytää kansitaiteetonta albumia. Se kertoo kansitaiteen merkityksestä ja kuinka merkityksellistä on kosiskella myös näköaistia sekä mielikuvitusta, vaikka kyseessä onkin pääsääntöisesti auraalinen kokemus”.⁹

Metallimusiikin genre on onnistunut muovaamaan itselleen paikkansa uniikkina, oman tiensä kulkijana tuottaen musiikkia ja visuaalista taidetta esitellen maailmaa useimmiten synkkyteen ja kauhuun taipuvaisista näkökulmista ja ajatuksista. Ian Christe toteaa: "Kuin kaikuna kaukaa historiasta musiikki dramatisoi ihmisten konfliktit, ei ajankohtaisaiheina vaan myyttisenä kamppailuna".¹⁰ Metallimusiikki otti ja teki kansikuvataiteesta omanlaisensa, Iron Maiden ja Derek Riggs etunenässä, vieden visuaalisen ilmeen kehityksen omiin ulottuvuuksiinsa.

⁷ Arppe, J., (28.12.2020).

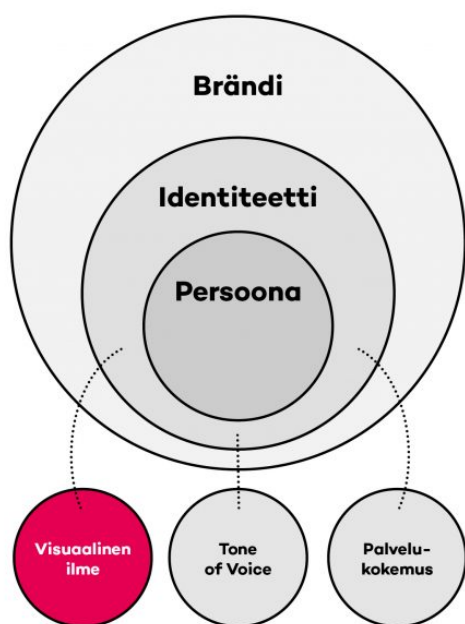
⁸ Nuuttila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?*, Blogi –teksti, (luettu 20.4.2022).

⁹ Pulkkinen, C. (2017), (s. 27).

¹⁰ Christe, I. (2004), (s. 26).

1.1 Visuaalinen ilme

Kun puhutaan yrityksen imagosta, tarkoitetaan enimmäkseen epävirallista vaikutelmaa tai mielikuvaa, joka kuulijalle ja kuluttajalle yrityksestä välittyy tai henkilökohtaisten kokemusten kautta muodostuu. Yhtyeen brändäys taas sisältää esimerkiksi sen tuotteet ja toiminnan eräänlaisena yritystoimijana. Imago siis on enemmän yksilön kulloinkin mielipide tai kokemus, ja brändi taas on enemmän konkreettisempi kokonaisuus, jonka arvo ei ole yksilöiden vaan massojen silmissä.¹¹ Brändiä luotaessa yritys taustoittaa historiansa, määrittää asemansa ja arvonsa sekä tulevaisuuden suunnitelmat uralleen. Yhtyeen tulee muodostaa käsitys trendeistä ja omasta tyylistä, tietoisuus toivotusta kohderyhmästä sekä toimintamallit, jotka toimivat tämän kaiken mukaisesti.¹²

(Kuva 3. Nuuttila, M., 20.2.2018)¹³

Yhtyeen brändäyksessä kansikuvataiteen lisäksi merkityksellistä visuaalista taidokkuutta ja suunnitelmallisuutta vaativat esimerkiksi logo, mainoskuvat, bändikuvat, musiikkivideot, sosiaalisen median viestintä, verkkosivut sekä bändin fanituotteet.¹⁴ Graafinen suunnittelija Mikko Nuuttila esittelee kuvaajassaan kaikki ne olennaiset palaset, joita brändin luomisessa tulee huomioida. Esimerkiksi Iron Maiden -yhtyeen brändi koostuu yhtyeen jäsenten persoonasta ja yhtyeen identiteetistä. Tätä identiteettiä kuvastetaan visuaalisella ilmeellä kuten

¹¹ Pulkkinen, C. (2017), (s. 14-16).

¹² Pulkkinen, C. (2017), (s. 14-16).

¹³ (Kuva 2.) Nuuttila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?*, Blogi –teksti, (luettu 20.4.2022).

¹⁴ Pulkkinen, C. (2017), (s.14-15).

Eddie-maskotilla, kansikuvataiteella ja oheistuotemyynnillä, joilla pyritään viestittämään, keitä ja millaisia he ovat. Iron Maidenin omalaatuista tyyliä ja ilmettä täydellisesti edustava hirviömäinen maskotti Eddie, on esiintynyt jo kahdeksankymmentäluvulta lähtien lähes kaikessa visuaalisessa, mikä yhtyeeseen mitenkään liitetäänkään. Yli neljäkymmenen vuoden uran jälkeen Eddie on yksi maailman tunnetuimmista maskoteista.¹⁵ Visuaaliseen ilmeeseen liittyy myös vahvasti pukeutumistyyli ja muoti. Kiss on hyvä esimerkki muodin ja maskeerauksen voimasta bändin imagoa luotaessa. Hurjien ja rohkeiden meikkien ja vaatteiden lisäksi vielä vahva, mutta yksinkertainen logo on kokonaisuutena osoittanut toimivuutensa ja voimansa. Joukosta erottuminen on välttämätöntä brändin menestykselle.

Yhtyeen esiintymiset ja keikat taas muodostavat asiakkaiden eli fanien "palvelukokemuksen".¹⁶ Esimerkkinä Iron Maidenin live-keikat, joissa etenkin Eddien läsnäolo on koko keikan kohokohta ja yleisöä villitsevä kokemus. Positiiviset palvelukokemukset vaikuttavat siihen, minkä kokoiselle yleisölle seuraava keikka tullaan esittämään.

Tone of voice:lla eli äänensävyllä graafinen suunnittelija Mikko Taivainen kuvailee tarkoitettavan kieliasua ja viestintää, jolla mm. pyritään luomaan yhtyeen imagoa ja ohjailemaan siihen liitettäviä mielikuvia haluttuun suuntaan. Brändin viestintää suunniteltaessa oleellista on asiakasymmärrys; kenelle myydään ja mitä myydään.¹⁷ Äänensävyllä muodostetaan tunnesidettä brändin ja kohderyhmän välille. Ja kuten Taivainen toteaa: "Ihmiset haluavat olla tekemisissä ihmisten, eivät organisaatioiden kanssa. On helpompi sitoutua brändeihin, joilla on oma persoonallisuus ja tyyli. Se inhimillistää brändiä."¹⁸

Nyky-yhteiskunnassa ja kulttuurissa myös artistien esiintyminen julkisuudessa niin yksityisinä henkilöinä kuin osana yhtyettä, sekä bändin imagosta heijastuva arvomaailma on faneille kuin mediallekin tärkeää ja tämä kaikki liittyy palvelukokemusten luomiseen. Skandaalit tai muut sopimattomana pidettävät tapaukset vaikuttavat usein hyvinkin negatiivisesti yhtyeen imagoon ja saattaa vaikuttaa jopa kuluttajapäätöksiin sekä mahdollisiin yhteistyökumppaneihin ja sponsoreihin. Hänninen toteaa, miten ”Nykyään taidemusiikin taiteilijoita käytetään jonkin verran esimerkiksi yritysten mainoskampanjoissa. Tunnettu henkilö brändin keulahahmona parantaa brändin tunnett(av)uutta, sillä hän kiinnittää helposti huomion tuotteeseen ja muokkaa

¹⁵ Christe, I. (2004), (s.96-99).

¹⁶ Nuutila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?*, Blogi –teksti, (luettu 20.4.2022).

¹⁷ Taivainen, M., (4.1.2022), Yrityksen äänensävy - mikä on tone of voice? -blogiteksti, (luettu 8.5.2022).

¹⁸ Taivainen, M., (4.1.2022), Yrityksen äänensävy - mikä on tone of voice? -blogiteksti, (luettu 8.5.2022).

samalla käsityksiä siitä. Mainoksessa esiintyvän henkilön on oltava laajasti tunnettu, jotta kuluttajat kykenevät liittämään häneen erilaisia assosiaatioita ja tunteita”.¹⁹

Esimerkiksi ilmastoystävällisyys ja tasa-arvo ovat tähän maailmanaikaan sellaisia arvoja, joita fanit useasti haluavat suosimiltaan yhtyeiltä ja brändeiltä nähdä. Hänninen jatkaa: “Yhteiskunnassa, jossa ihmiset ovat jatkuvasti erilaisten viestimien äärellä, mediassa esillä oleminen on tärkeää taiteilijoille. Haastattelujen lisäksi julkisessa ammatissa työskentelevät taiteilijat joutuvat myös erilaisten arvostelujen kohteiksi konserttien ja levytysten yhteydessä”.²⁰ Julkinen alusta, suosio ja vaikutusvalta merkitsevät siis 2000-luvun yhteiskunnassa niin mahdollisuuksia kuin vastuuta ja epäsuotuisaan valokeilaan astuminen voi olla kohtalokasta kenelle tahansa. Nuutila tiivistää brändäyksen visuaalisuuden merkityksen osuvasti sanoin: ”Brändin visuaalinen ilme on toimiva vain, jos se aidosti heijastaa brändin arvoja, tarinaa ja sen tuotteita. Visuaalisen ilmeen tulee olla johdonmukainen ja niin myös brändin sen taustalla.”²¹

Esimerkiksi merkittävä osa Iron Maidenin menestystä heavy metal -yhtyeenä on nimenomaan brändäyksessä käytetyt toimet, jotka on Nuutilan kuvaajassakin esitettyinä, kuten visuaalisen ilmeen jatkumo, jonka voi nähdä erityisesti heijastuvan Iron Maidenin levykansitaiteesta. Iron Maiden on osoittanut yli neljänkymmenen vuoden pituisen uransa aikana säilyttäneen uskollisuuden itselleen ja omalle tyylilleen, mikä tekee brändistä vahvan ja pitkällä tähtäimellä myös varman. Jos yhtye tai brändi ei ole tarpeeksi itsetietoinen tai vaihdellessa visuaalista ilmetään tiuhaan, on sen tulevaisuus vähintään yhtä epävarmalla pohjalla kuin poukkoileva nykyisyyskin.

1.2 Kauhumusiikki

Monet metallimusiikin yhtyeet ovat omaksuneet niin musiikkiinsa kuin visuaaliseen ilmaisuunsa kauhua, synkkyyttä, tummia sävyjä ja jotkut jopa esimerkiksi okkultistisia aiheita, kuten pentagrammeja ja ylösalaisin käännettyjä ristejä.

Metalligenren alkuajoilla noin 1960-1970 -luvulla levykansitaiteessa esiintyvät ulkonäölliset piirteet eivät omanneet niin taktista suunnitelmallisuutta kuin mihin se on vuosikymmenien aikana kehittynyt. Tätä aikaa Christie kuvailee sanoin: "Bändit suunnittelivat omat

¹⁹ Hänninen, E. (2011), (s.3).

²⁰ Hänninen, E. (2011), (s.2).

²¹ Nuutila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?*, Blogi –teksti, (luettu 20.4.2022).

levynkantensa, yleensä mustavalkoisina ja kompensoivat yksinkertaisuuden silmille hypäävillä logoilla ja scifi -sarjakuvista lainatuilla maailmanlopun kuvastolla".²²

Kansikuvaa suunniteltaessa bändi, albumin mahdollinen teema, symbolit, logo, maskotti, musiikkigenre ja sen mahdolliset visuaaliset piirteet kuin myös kohderyhmä otetaan huomioon. Mietitään, millaisia kuluttajia levyn kansikuvalla pyritään houkuttamaan, mikä vetoaa faneihin ja millainen estetiikka kiinnittää kohderyhmän huomion.²³

Visuaalisesti kuin myös muutenkin synkeään ja hurjan puoleiseen ilmaisuun taipuvat yhtyeet ovat usein saaneet osakseen kritisointia ja paikoin myös paheksuntaa. Omalaatuinen visuaalinen ilme, joka usein hyödyntää shokkiarvoa sekä muista musiikkingenreistä poiketen omat maskotit edustamassa ja kulminoimassa yhtyettä tekevät metallin ilmeestä hyvin uniikin. Iron Maidenilla kuin myös metallissa yleisestikin esiintyy teemat ja aiheet liittyen kuolemaan, kauhuun, väkivaltaan, päihteisiin, okkultismiin sekä pahalaisen symboleihin ja ne ovat tulleet vahvaksi osaksi metallimusiikkiin liitettävää mielikuvaa ja sen visuaalista ilmettä. Laajasta kritiikistä huolimatta valitun polun ja kehitetyn ulkomuodon luominen on osoittanut tehokkuutensa. Shokkiarvolla ratsastaminen, paheksunnan ja kapinahengen lietsominen, sekä paikoin negatiivinen uutisointi on aina pitänyt huolen, että yhtyeille riittää kuulijoita.

Kuitenkin on tärkeää huomioida, että metallimusiikin yhtyeet, heidän kappaleensa, saati visuaalinen edustus ei sisällä pelkästään aiheita liittyen kauhuun ja synkeyteen, sillä tietyn genren edustus ei toimi rajoittavana tai poissulkevana tekijänä käsitellä muita aiheita. Metalliin kuuluu lukuisia eri alagenrejä, kuten heavy-, power-, black- ja thrash-metal sekä lukuisia muita, ja vaikka se kokonaisuudessaan onkin usein taipuvainen raskaisiin, synkeisiin aiheisiin ja äänimaailmoihin, ei monia yhtyeitä pelota tarttua myös herkempiin tunnelmiin.

Esimerkiksi Judas Priestin kappale *Prisoner of Your Eyes* vuodelta 1982²⁴ rakkauslauluna osoittaa, että metalliyhtyeet taiteilevat myös herkkien metalliballadien sävelillä aiheista kuten rakkaudesta ja sydänsuruista. Tietysti metallille tyypillisesti ilmaisten sen omalla tavallaan, joko uhmalla, surumielisyydellä, riipivänä katumuksena tai haikeutena. Metallin ei genrenä siis ole rajoittunut pelkästään aiheisiin kuolema, maailmanloppu ja saatana. Yleensäkin musiikkingenret ovat vain luonnehtiva kuvaelma yhtyeen tai artistin tuotannosta, ei määrittävä tai luovuutta rajoittava lokeroitijärjestelmä. Tummat sävyt ja raskaat melodiat sopivat myös herkempiin aiheisiin ja tuovat niille toisenlaista kosketuspintaa. Lopulta tunteetkin kuten pelko,

²² Christe, I. (2004), (s.55).

²³ Pulkkinen, C. (2017), (s. 18).

²⁴ Judas Priest - Prisoner Of Your Eyes (1982), [youtube - video], <https://www.youtube.com/watch?v=on812V8Lbic>, (viitattu 15.5).

viha, suru ja rakkaus ovat pohjimmiltaan ihmisestä syvältä kumpuavaa voimaa ja intohimoa, jonka tulkitsemiseen metallilla on erityistä taipumusta.

1.3 Saatana ja symboliikka

Metallimusiikin syntyjuuret ulottuvat noin kuusikymmentäluvulle Isoon-Britanniaan, bändiin nimeltä Black Sabbath. Raskassointisen, psykedeelisen kauhumusiikin sekä hurjien sanoitusten ja ulkoasujen siivittäjä yhtye sai välittömän leiman saatananpalvojina. Laajalti pelkoa aiheuttava symboliikka, synkkyys sekä paheksuntaa herättävää bändiä usein osoiteltiin sormella nuorison lietsomisesta, väkivaltaan yllyttämisestä ja saatananpalvonnasta. Yhtyeen jäsenet kuitenkin vakuuttivat, etteivät olleet saatananpalvojia, saati lainkaan kiinnostuneet sellaisesta.²⁵

Black Sabbathin jäsenet tiedostivat meneillään olevan trendin ja metalligenreen liitetyn estetiikan muotouneen synkkiin piirteisiin, jotka paikoin nojasivat okkultismiin ja satanismiin, mutta vakuuttivat, ettei se ollut heidän alkuperäisenä tarkoituksenaan.²⁶ Yhtyeen laulaja Ozzy Osbourne kuvaili Black Sabbathin alkuaikoina, että bändin nimen ja kauhumusiikin esittämisen myötä vastareaktio ja paheksunta ei ollut varsinainen yllätys, mutta he olivat päättäväisiä valinnastaan kirjoittaa kauhumusiikkia, perustellen ettei elämä ole mitään ruusuilla tanssimista eikä sellaisen kirjoittaminen myöskään maistunut.²⁷ Musiikki oli varsinaista kauhumusiikkia ja yhtyeenjäsenten mielestä vaikutti hauskalta pelotella ihmisiä ja heidän kokemuksensa mukaan vaikutti myös siltä, että ihmiset halusivat tulla pelotelluksi.²⁸

Metallimusiikin lyriikoissa ja teemoissa vieraileva paholainen on symbolisesti tärkeä. Siinä missä Jumala kuvastaa toivoa, elämää ja turvaa, vastakohtana esiintyvä paholainen kuvastaa kauhua, epätoivoa ja kuolemaa sekä myös ympäröivän maailmamme lohduttomuutta ja hätää. Paholainen on symbolinen valinta, jonka avulla lyriikoissa ja musiikissa sekä kansikuvissa tai muussa visuaalisessa ilmaisussa pyritään luomaan pahuuden ja kauhun tunnelmaa.²⁹

Paholaisen luku, 666 on myös symbolinen ja se vierailee usein metalligenressä niin sanoituksissa kuin kansikuvataiteessa ja muussa visuaalisessa ilmaisussa aivan kuin Iron Maidenin albumissa ja kappaleessa *The Number of the Beast*:ssa vuodelta 1982. Paholaisen symboli perustuu Raamatun luomiskertomukseen (1 Moos 1:1 - 2:3), jossa seitsemäntenä päivänä Jumala lepäsi maailman luotuaan. Numero seitsemän on täydellisyyden,

²⁵ Wiederhorn, J., & Turman, K. (2013). (s.46-47).

²⁶ Wiederhorn, J., & Turman, K. (2013). (s.46-47).

²⁷ Wiederhorn, J., & Turman, K. (2013). (s.38-39).

²⁸ Irwin, W. (Ed.). (2012), (s. 23-29).

²⁹ Irwin, W. (Ed.). (2012), (s. 23-29).

kokonaisuuden ja pyhyden symboli, kuudes päivä taas on ikuisesti tästä täydellisyydestä vajavainen ja sen lisäksi Jumala loi ihmisen kuudentena päivänä, minkä seurauksena maailman tuskat ja synty astuivat Paratiisiin.

On tietysti aina yhtyeistä sekä heidän omasta uskonelämästään ja valinnoistaan riippuvaa minkälaista ja teemaista musiikkia tai tunnelmaa he tuottavat, mutta metallin painottuessa enemmän raskaaseen ja synkkään päätyyn, ei paholaisen käyttö ole yllättävää.

(Kuva 4. Iron Maiden - Purgatory, Derek Riggs, 1981)³⁰

Tulkinta ilman kontekstia voi tosin johtaa hätäisiin johtopäätöksiin kuten Black Sabbathin ja Iron Maidenin kohdalla on käynyt. Esimerkiksi Iron Maidenin vuonna 1981 julkaistun albumin *Purgatory*:n kanssa Eddie-maskotin ja saatanan toisiinsa sulautuminen oli ensimmäisiä askeleita kohti saatanaan liitettävää symbolismia, jonka esimerkkiä seurasi vuonna 1982 julkaistu *The Number of The Beast* -levyjulkaisu.³¹ Yhdysvalloissa kahdeksankymmentäluvulla useat kristilliset konservatiivipiirit halusivat asettaa metalliyhtyeitä pannaan ja albumeita myyntikieltoon, kuten melkein kävi myös *The Number of the Beastin* julkaisun jälkeen. Kuitenkin vallinnut poliittinen ilmapiiri, jossa kommunistien vastustaminen meni useimmiten mahdollisten saatananpalvonta epäilyjen edelle, omalla tavallaan mahdollisti paholaisen esiintymiset metallimusiikissa jatkossakin.³²

Albumin nimi, kappaleen lyriikat kuin myös Eddien ulkomuoto kansikuvassa aiheutti paikoin kuohuntaa ja tuohtumusta.³³ Kaikesta tästä välittämättä esiintyi Eddie sekä saatana

³⁰ (Kuva 3.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

³¹ Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

³² Christe, I. (2004), (s. 158).

³³ Russkell, N., (22.3.2022).

irvaillemassa useissa muissakin *Purgatory*:a seuranneista kansikuvista, kuten *Run To The Hills*:ssa (1982), jossa Eddie ottaa Helvetissä yhteen saatanan kanssa. Taiteilija Riggsin kansikuvataidetta ja Iron Maidenin graafisen ilmeen jatkumoa kuvastaa hyvin sitä seurannut kansikuva, jossa tämän yhteenoton lopputulos tuodaan ilmi, sillä *Run To The Hills*:ä seurannut track cover -kuva *The Number Of The Beast*:ssä (1982) Eddie pitelee teurastetun saatanan päätä käsissään.

Saatanan kanssa esiintyessään Eddie usein joko esitetään ihmiskuntaa puolustavana, saatanaa vastustavana sankarina tai toiselta näkökulmalta voisi katsoa myös Eddien taistelevan ylimmän "pirun" valtaistuimen herruudesta. Aivan kuten kaikki taide, niin myös musiikki kuin kansitaidekin on tulkinnanvaraista.

(kuva 5. Iron Maiden - Run To The Hills, Derek Riggs, 1982)³⁴

³⁴ (Kuva 4.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

(kuva 6. Iron Maiden - The Number Of The Beast, Derek Riggs, 1982)³⁵

Metallimusiikin ympärille jämähtänyt leima ja liittäminen saatananpalvontaan jäi osaksi sen estetiikkaa ja muovautumista sekä vaikutti yleisön vastaanottoon, puolin jos toisin. Kuitenkin kyseessä on usein pohjimmiltaan monesti väärinymmärretty genre, jota ei arvosteta tai tulkita taiteenmuotona,³⁶ siinä missä muut musiikingenret ja yhtyeet saavat useammin nauttia arvostetusta taiteilijan asemasta.

Vuonna 1982 julkaistu albumi *The Number Of The Beast* onnistui myymään miljoonia kappaleita ja negatiivinen julkisuus pikemminkin nostatti suosiota lietsoessaan nuorisopiireissä kapinahenkeä vanhempia ja perinteitä kohtaan.³⁷ Vaikka levyn nimi ja monet kappaleet Iron Maidenin sanoituksissa viittaavatkin kansikuvataiteensa symboliikalla sekä lyriikoilla paholaiseen, kuten ”666”, ”*the Number of the Beast*” ja ”*the one for you and me*”, todellisuudessa sanoitukset ja kappale kuin myös kansikuva on alun perin saanut innoituksensa elokuvasta nimeltään *The Omen II*, eikä kappale ole mikään ylistysmessu okkultistia menoja varten.³⁸ Kappaleessa mainittu *Beast* on tokikin suora viittaus Raamatun ilmestyskirjan Petoon, joka myös omalta osaltaan kannusti nuorisoa kapinahenkeen ja aiheutti paheksuntaa, mutta suoranaisesti saatananpalvontaan se ei liity.

(kuva 7. SonicPerspectives, 2018)³⁹

³⁵ (Kuva 5.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

³⁶ Irwin, W. (Ed.). (2012), (s. 34-35).

³⁷ Daniels, N. (2012), (s.43-45).

³⁸ Ryan, A., (22.3.2022).

³⁹ (Kuva 20.) Editorial Team, Iron Maiden Kicks Off The European Leg Of Their "Legacy Of The Beast" Tour In Estonia, Rarely Played Songs Included In The Set-List, (27.3.2018), artikkeli, SonicPerspectives, (luettu 8.5.2022).

Metallissa saatanaan liitettävästä symboliikasta hyvänä esimerkkinä toimii yllä esitetty kuva Iron Maidenin "The Legacy Of The Beast" -kiertueelta, jossa laulaja Bruce Dickinsonin takana näkyvä valtava Eddie on keikkaa varten sonnustettu vuohen sarvilla ja pääläella on myös ylösalaisin käännetty pentagrammi. Raamatussa lukuisissa vertauskuvissa lammas esitetään vuohen vastakohtana, lammas on puhdas uhri, viaton laumaeläin, joka tukeutuu paimeneensa ja vuohi taas on hyvänä esitetyn lampaan vastakohta. Matteuksen evankeliumissa (Matt. 25:31–46) Jeesus kertoo tuomiopäivän kohtalosta, miten ihmiskunta jaotellaan vuohiin ja lampaisiin. Lampaat ovat siunattuja Jumalan lapsia ja vuohet taas kirottuja, jotka käännytetään pois ja luovutetaan Helvettiin saatana seuralaisenaan.⁴⁰ Vaikka Eddien ulkomuoto lavalla esiintyvänä sarvipäänä ei yleisön silmiin välttämättä aukottomasti avautuisikaan, on se näyttävä visuaalinen elementti ja päässyt oikeuksiinsa katsellessaan laumaansa ahnaasti kitta ammollaan.

Visuaalisen ilmeen suunnittelussa symbolismi tuo syvyyttä ja tulkinnallisuutta kuin myös toimii visuaalisen viestinnän työkaluna. Yhtyeen imagoa suunniteltaessa esimerkiksi saatanaan liitettävä symbolismi vahvistaa metallimusiikkiin liitettäviä mielikuvia ja myös Eddien roolia, esimerkiksi tässä vuohen sarvilla kruunattuna "ylimpänä piruna". Symboliikka voi toimia joko viattomana ja taiteellisenä tunnelmaa luovana elementtinä, mutta täytyy ottaa huomioon, että se voi myös viestiä joidenkin yhtyeiden edustamaa todellista uskontoa. Metallimusiikissa tosin saatanan maininta tai siihen liittyvä symboliikka ei automaattisesti tee yhtyeen jäsenistä tai faneista saatananpalvojia.

Vaikka metallimusiikissa suosittuja aiheita ovatkin perinteisesti pahoiksi tulkitut aiheet, josta on seurannut monesti pelko, että metallia kuuntelevat uppoutuvat sellaiseen ”rappiolliseen” viestintään, joka kannustaisi väkivaltaan tai päihteisiin, on kyse kuitenkin vain musiikista. Todellisuudessa harvat yhtyeet tekevät sanoituksia aikeenaan tuottaa kenellekään vahinkoa. Tavanomaisempaa on, että väärinymmärrykset ja vääränlaiset tulkinnat tuottavat sekaannusta. Ja kuten musiikinarvostamisesta artikkelin kirjoittanut Simo Pernu toteaa: "Yksi elämän suurista ironioista on se, kuinka moni ihmisille mielihyvää tuottavista asioista on meille vahingollisia, etenkin liikaa käytettynä. Musiikki on turvallinen myös tästä näkökulmasta. Varmasti voisi sanoa, että musiikinkulutukseni on sellaista, että olen addiktoitunut musiikkiin ja tunteisiin, joita se minussa herättää. Riippuvuutena se on silti huomattavasti parempi kuin moni muu riippuvuus".⁴¹ Metallimusiikin kuuntelu ei tee kenestäkään saatananpalvojaa, rikollista, murhaajaa tai muuten "rappeutunutta" kansalaista. Kyse on musiikista, jonka

⁴⁰ Raamattu (painos 1922), Matteuksen evankeliumi (Matt. 25:31–46).

⁴¹ Pernu, S., (12.4.2019).

innoituksen aiheet usein kumpuavat elämän synkemmistä puolista ja vahvoista tunteista, ja jonka symboliikalla on oma merkityksensä ja tulkinnanvaraisuutensa.

2. Iron Maiden ja oman tyylin luominen

Iron Maiden on yhtenä maailman tunnetuimmista heavy metal -yhtyeistä vuosikymmenien soiton jälkeenkin yhä voimissaan ja yhtä hurjapäinen kuin ennenkin, eikä laulaja Bruce Dickinsonin mukaan eläkepäiviä vielä harkitakaan.⁴² Vuonna 1975 perustettu Iron Maiden loi omaa tyyliään ja sen ote metallimusiikkiin sai jo varhain huomiota. Päättään nostanut uusi metalligenre herätti muuallakin mielenkiintoa ja sai oman nimityksensä, kun kahdeksankymmentäluvun alussa *Sounds* -musiikkilehden toimittaja Geoff Burton "kastoi" sen nimityksellä *New Wave of British Heavy Metal* - brittimetallin uusi aalto (NWOBHM), joka jäi epäkäytännöllisenä "sanahirviönä" elämään uutena metallin alagenrenä. Tätä Isosta-Britanniasta käyntiin hurahuttanutta tyyliä edustivat myös monet muut tunnetut yhtyeet kuten Saxon, Def Leppard ja Motörhead. Yhä kuitenkin Iron Maidenia pidetään brittimetallin tunnetuimpana edustajana ja uranuurtajana.⁴³

Iron Maidenin kokoonpano on vuosien varrella vaihdellut, mutta pohjimmiltaan aina koostunut niin sanotusti kotikulmistaan ylpeistä "Lontoon pojista", jotka oman tiensä kulkijoina, yhtyeen perustajan basisti Steve Harrisin johdolla, astuivat aikaan, jolloin metallimusiikin suosio oli ollut jo jonkin aikaa laskussa punk rockin nauttiessa valtavirran suosiosta.⁴⁴ 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa oli yhtyeille tavanomaista omakustanteinen levytys ja äänitys, johon myös Iron Maidenin jäsenet käyttivät vähäiset varansa. Sinnikkäästi he toimittivat demojaan eri tuotantoyhtiöille, kunnes heidät viimein otettiin vastaan. Sen hetkisen punk-ihanteen vuoksi metalliyhtyeen ja metallimusiikin tuotanto nähtiin enimmäkseen riskinä ja todennäköisenä taloudellisena tappiona.⁴⁵ Lopulta kuitenkin täppäsi.

Ian Christie kuvaa juhlallisesti Iron Maidenin tyylin syntyjuuria sanoin: "Iron Maiden onnistui valjastamaan uuden aallon brittimetallin luovuuden ja vaikutteet, katu-uskottavuuden, kauhuleffateemat, kaksoiskitarat ja musiikillisen osaamisen selkeäksi itsensä näköiseksi tuotteeksi, ja sen jälkeen raivaamaan yhdessä yhtä kunnianhimoisen ja tinkimättömän managerinsa kanssa väsymättä esteet ja hidasteet tieltään".⁴⁶ Yhtyeen menestyksen takaamiseksi musiikki ja työmoraali olivat kunnossa, ja ensimmäinen albumi hyvällä mallilla, mutta vielä tarvittiin viimeinen palanen, jotta askel varsinaiseen musiikkibisnekseen olisi varmasti painava.

⁴² Eriksson, A., (10.3.2022).

⁴³ Christie, I. (2004), (s.55).

⁴⁴ Christie, I. (2004), (s.55-57).

⁴⁵ Daniels, N. (2012), (s. 17-19).

⁴⁶ Christie, I. (2004), (s.67).

2.1 Iron Maidenin lemmikki

Iron Maidenin omalaatuista tyyliä ja ilmettä täydellisesti edustava hirviömäinen maskotti Eddie, joka tunnetaan myös nimellä *Edward the Head*, *Ed Hunter* sekä *Eddie the Head*, on esiintynyt jo 1980-luvulta lähtien yhtyeen albumien kansikuvissa, t-paidoissa, julisteissa, tatuoinneissa sekä mainoksissa, keikoista puhumattakaan. Yli neljäkymmenen vuoden jälkeen Eddie on yksi maailman tunnetuimmista maskoteista kautta aikojen.⁴⁷

Derek Riggsin luoma zombimainen hirviö, paistattelee lähes kaikessa kuvitetussa mihin Iron Maiden mitenkään liitetäänkään. Riggs on onnistunut luomaan yhtyeelle jotain ainutlaatuista, ja Eddie on yksi koko metalligenren tunnetuimmista kasvoista, vaikka kyseessä onkin vain maskotti. Eloton, fiktiivinen piirroskuva, mutta silti maailmanlaajuisesti tunnettu ja autuaallisen kuolematon.

Derek Riggs (1958-) on itseoppinut brittiläinen taiteilija, joka on tuottanut Iron Maidenille lukuisia levykansia Eddien luomisen lisäksi. Englantilainen tausta on vahvasti esillä Riggsin taiteessa, kuin myös kahdeksankymmentäluvulla briteissä vallinnut punk-henki ja nuorisokulttuuri, sekä silloinen sarjakuvien ja kauhuelokuvien räjähdysmäinen suosio. Riggsin taide kiinnosti Iron Maidenin manageria Roderick Smallwoodia, joka perusteli Eddien valintaa yhtyeen maskotiksi toteamalla Iron Maidenin muusikoiden olevan hieman ujoja ja, että he tarvitsisivat Eddien kaltaisen edustajan rohkaisemaan sekä edistämään bändin imagoa vakuuttavana metalliyhtyeenä.⁴⁸

2.2 Maailman taiteellisin hirviö

Milloin missäkin varjoissa lymyävä, lähes psykoottisella katseella tuijottava ja hurjaa asennetta pursuava Eddie on osoittanut musiikkimaailmalle, miltä korviin kantautuvan metallisen menon ja meiningin tulee todella näyttää.⁴⁹ Kerrang!-n artikkelissa Riggs nimettiin jopa kaikkien aikojen parhaimmaksi metallilevyjen kansikuvittajaksi. Erityistä tunnustusta Riggs saa *The Number of the Beast* -levyn kansikuvastaan (1982), joka se on yksi suosituimmista, tunnetuimmista ja myydyimmistä Iron Maidenin levyistä kautta aikojen.⁵⁰ Kansikuvassa paholaisella nukketeatteria leikkivä Eddie esiintyy bändin lukuisissa fanituotteissa etenkin t-paidoissa, oheistuotteissa ja jopa maalattuna autojen konepelleillä tai tatuointeina.⁵¹

⁴⁷ Christe, I. (2004), (s.96-99).

⁴⁸ (Redaccion), *Derek Riggs, the man behind Iron Maiden's album covers*, (4.10.2021).

⁴⁹ Christe, I. (2004), (s.96-99).

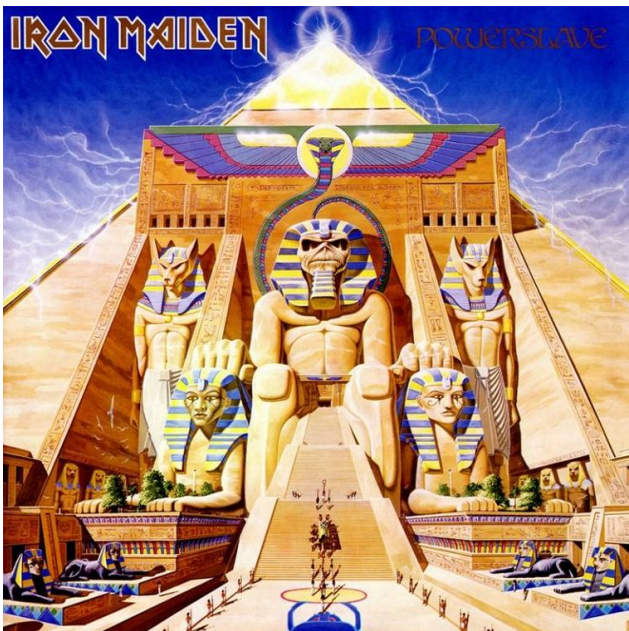
⁵⁰ Krovatin, C. (2019).

⁵¹ Christe, I. (2004), (s.96-99).

(Kuva 8. Iron Maiden - *Number of the Beast*, Derek Riggs, 1982)⁵²

Yhtyeen sanoitusten aiheet ja albumien teemat ovat usein saaneet inspiraationsa esimerkiksi elokuvista, kirjoista ja historiasta. Eddie kyetään mukauttamaan lähes mihinkä tahansa teemaan tai aiheeseen sopivaksi ja silti se säilyy tunnistettavana omana itsenään. Harvalle jää mietintään kuka tai mikä bändi on kyseessä, esiintyi se sitten muumiona, zombina, robottina, demonina tai pilottina virnuilemassa hävittäjän ruorin takana.⁵³

(kuva 9. Iron Maiden - *Powerslave*, Derek Riggs, 1984)⁵⁴

Riggs suunnitteli Eddien puolitoistavuotta ennen kuin Iron Maiden omaksui sen osaksi yhtyettään. Inspiraation hän kertoo löytäneensä 1970- luvun nuorison kapinointikulttuurista ja

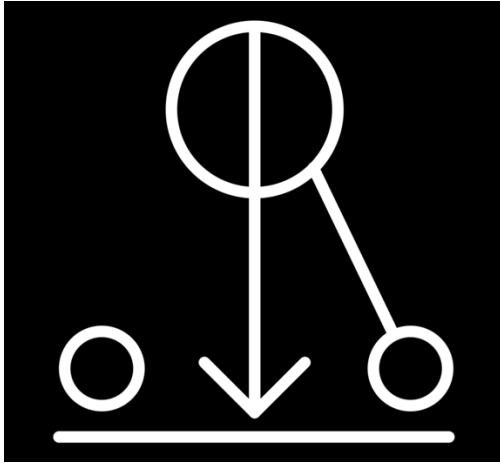
⁵² (Kuva 6.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

⁵³ Christe, I. (2004), (s.97-99).

⁵⁴ (Kuva 7.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

punk-asenteesta.⁵⁵ Eddien "syntymän" ja näyttämän esimerkin jälkeen maskotit eivät olleet enää vain urheilujoukkueiden yksinoikeus ja niiden potentiaalinen tarjoamat mahdollisuudet markkinoilla menestymiseen ja brändin luomiseen havaittiin.

Taiteilijana Riggsillä on myös oma brändinsä ja omat työnsä hän allekirjoittaa piilottamalla oman tunnuslogonsa kansikuvataiteeseen jonnekin taustalle ym. "näkyvään piiloon". Esimerkiksi Albumin *Purgatory*:n kanssa se on pienellä printillä nähtävissä saatanan ja Eddien yhteen sulaneiden kasvojen vierestä.

(kuva 10. Derek Riggs -Signature Logo)⁵⁶

(Kuva 11. Iron Maiden -*Purgatory*, Derek Riggs, 1981)⁵⁷

Riggs halusi Iron Maidenille luoman kansikuvataiteensa sarjakuvamaiseksi sekä sisällyttää siihen mahdollisuuden eräänlaiselle tarinankerronnalle ja jatkumolle, joka on nähtävissä esimerkiksi aiemmin esitetyjen *Run To The Hills*:in (1982) sekä *The Number Of The Beast*:in (1982) levykansissa kuin myös niitä edeltäneiden singlejen kuten *Sanctuary*:n (1980) sekä *The Women In Uniform*:in (1980) kansitaiteessa. Vuonna 1980 julkaisemansa *Sanctuary*-singlen

⁵⁵ Christe, I. (2004), (s.97).

⁵⁶ (Kuva 8.) Fox Music, *Iron Maiden Album Covers by Derek Riggs*, (21.10.2021), Spinditty, (luettu 8.5.2022).

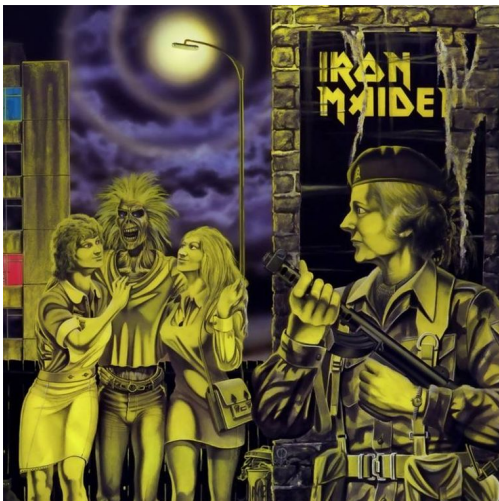
⁵⁷ (Kuva 9.) Colothan, Scott, *Iron Maiden's Eddie the Head through the years*, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

kansikuvaan liittyen Iron Maiden otti askeleen poliittisen kannanoton suuntaan, josta sai jopa brittihallituksen tasolta esitetyn vastalauseen, joka meni lopulta läpi. Iron Maidenin singlekuvassa esiintyvän silloisen pääministerin Margaret Thatcherin kasvojen tunnistusta tuli hallituksen vaatimuksesta vaikeuttaa. Kuvassa hän makaa maassa päihitettynä yhteenotostaan Eddien kanssa yritettyään repiä Iron Maidenin julisteita seinältä. Thatcher sai ryöpytystä Iron Maidenin suunnilta kiitoksena poliittisista päätöksistään kuten sosiaaliturvien leikkauksistaan. Thatcher on tunnettu myös lehdistön antamalla nimellä Rautarouva.⁵⁸

(Kuva 12. Iron Maiden -*Sanctuary*, Derek Riggs, 1980)⁵⁹

Sanctuary:a seuranneessa singlekuvassa *Women In Uniform* (1980) Thatcher hakee kostoa Eddieltä ja lymyää aseistettuna nurkan takana pahaa aavistamatonta Eddietä odottaen.⁶⁰

(Kuva 13. Iron Maiden -*Women In Uniform*, Derek Riggs, 1980)⁶¹

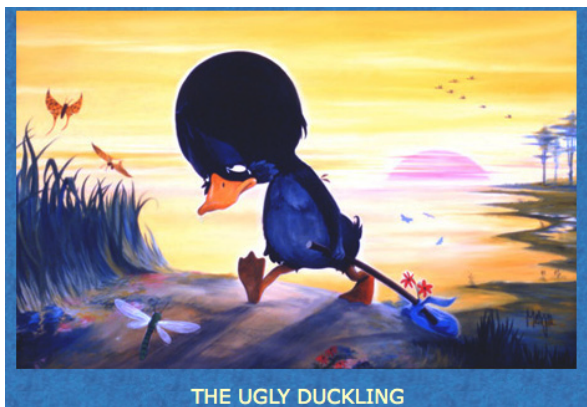
⁵⁸ Christie, I. (2004), (s. 58).

⁵⁹ (Kuva 10.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

⁶⁰ (Kuva 11.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

⁶¹ Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

Riggsin lisäksi Iron Maiden on käyttänyt myös muita taiteilijoita Eddien kuvastamiseen vuosien varrella. Nimittäin lukuisten vuosien ja Eddien jatkuvan piirtelyn jälkeen Riggsillekin tuli lopulta mitta täyteen ja bändi päätti antaa tilaisuuden myös muille kansikuvataiteilijoille. Vuonna 1992 julkaistun *Fear of the Dark* -levyn kansitaiteilijaksi Iron Maiden päätyi palkkaamaan lontoolaistaustaisen Melvyn Grantin (1944-). Grant on taiteilijanurallaan työskennellyt mm. kirjojen kuvittajana ja hän on tunnettu monipuolisista fantasiateemoistaan aina lastenkirjosta kauhuun saakka.⁶² Alla on esitettyä muutama esimerkki hänen kuvittajantaidoistaan suunnattuna muullekin yleisölle kuin metallikansalle ja kauhuteemoille.⁶³

(Kuva 14, Melvyn Grant - *The Ugly Duckling*)⁶⁴

(Kuva 15. Melvyn Grant -*The Summons*)⁶⁵

⁶² Rose-Mae Bluestone, *Biography of Melvyn Grant*, (<http://www.melgrant.com/>), (luettu 8.5).

⁶³ Melvyn Grant -Home Page, Galleries, (<http://www.melgrant.com/galleries-index.html>), (luettu 8.5).

⁶⁴ (Kuva 12.) Melvyn Grant -Home Page, Galleries, (<http://www.melgrant.com/galleries-index.html>), (luettu 8.5).

⁶⁵ (Kuva 13.) Melvyn Grant -Home Page, Galleries, (<http://www.melgrant.com/galleries-index.html>), (luettu 8.5).

(kuva 16. Iron Maiden - *Fear of the Dark*, Melvyn Grant, 1992)⁶⁶

Fear Of The Dark oli ensimmäinen levy Iron Maidenille, jonka kansitaiteen suunnitteli joku muu kuin Derek Riggs. Kyseistä albumia varten Grant olisi halunnut tehdä Eddieen pieniä muutoksia, jotka bändi kuitenkin kielsi haluten säilyttää sen mahdollisimman alkuperäisenä, sillä juuri sellaista Eddietä fanit olivat jo vuosia rakastaneet, joten muutoksia ei bändin taholta kaivattu.⁶⁷ Verrattuna Riggsin kansitaiteeseen, jonka voisi kuvailla kuvastavan enemmän rämäpäistä sarjakuvateemaisuutta, on Grantin ote hieman enemmän kallellaan utuisiin kauhukuvamaisemiin.

Grantin lisäksi Iron Maidenin kansikuvataiteilijoina on toiminut myös kanadalainen graafinen suunnittelija Hugh Syme (1953-),⁶⁸ joka teki levynkannet albumiin *The X-Factor* (1995) ja on tehnyt kansikuvataidetta myös monille muille kovamaineisille metalliyhtyeille, kuten Megadeathille.⁶⁹ Symen ote Eddien kuvitukseen luo eräällä tavalla tunnelmaa Eddiestä konkreettisempänä olentona eikä osana sarjakuvaa tai painajaisunta. Grafiikatkin ovat hyvin erilaisia ja Symen kädenjälki erottuu Riggsin ja Grantin otteesta selkeästi.

⁶⁶ (Kuva 14.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

⁶⁷ Daniels, N. (2012), (s. 97).

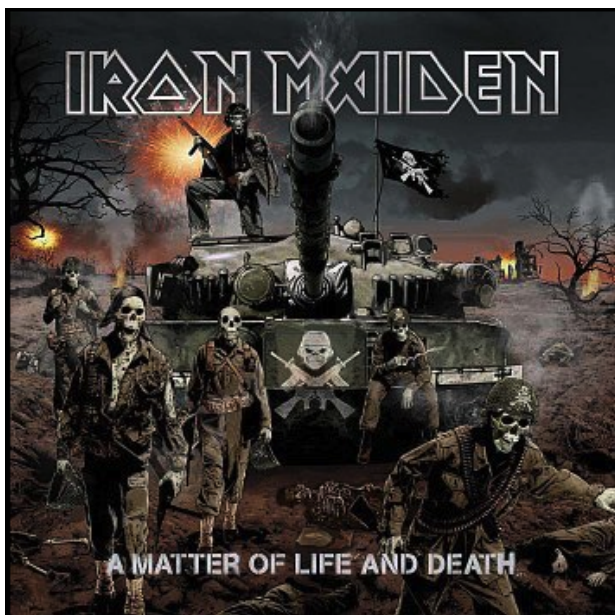
⁶⁸ Daniels, N. (2012), (s.97).

⁶⁹ Reed, R., *How Iron Maiden Made Eddie Even Creepier for 'The Factor-Cover'*, (31.10.2020), (luettu 8.5.2022).

(kuva 17. Iron Maiden - *The X-Factor*, Hugh Syme 1995)⁷⁰

Grantin ja Symen lisäksi myös esimerkiksi taiteilijat Tim Bradstreet (1967-) sekä Mark Wilkinson (1952-) ovat kuvittaneet Iron Maidenille kansikuvia tuoden myös esille omaa tulkintaansa ja taiteilija persoonaansa.⁷¹

(Kuva 18. Iron Maiden - *A Matter Of Life And Death*, Tim Bradstreet, 2006)⁷²

⁷⁰ (Kuva 15.) Reed, R., *How Iron Maiden Made Eddie Even Creepier for 'The Factor-Cover'*, (31.10.2020), (luettu 8.5.2022).

⁷¹ Daniels, N. (2012), (s. 97).

⁷² (Kuva 16.) Colothan, Scott, *Iron Maiden's Eddie the Head through the years*, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

(Kuva 19. Iron Maiden - *The Book Of Souls*, Mark Wilkinson, 2015).⁷³

Eddie on säilynyt omana itsenään kuvittajan vaihdoista ja monipuolisuudesta huolimatta. Myös yhtyeen brändin persoona, identiteetti ja visuaalinen ilme ovat vuosien aikana pitäytyneet uskollisena Iron Maidenille sellaisena kuin sen taival vuonna 1975 alkoikin. Kuvitus ei ole orjallista vaan luovaa ja vapaata, mutta palvelee tehtävässään edustaen Iron Maidenia yhtyeen parhaaksi. Kullakin taiteilijalla on oma otteensa ja tapansa tehdä taidettaan sekä tietysti ottaen ammattimaisesti huomioon niin kansikuvan tilanteen asiakkaan toiveet, brändin vaatimat grafiikat sekä visuaalisen ilmeen viestinnän tavoitteet, kulminoiden sen yhdeksi kuvaksi ja osaksi jo vuosia kestänyttä visuaalisen ilmeen jatkumoa.

2.3 Eddien ura

Kaikesta maailmalla esiintyvistä musiikinkirjosta metalligenre on eniten maskottipainotteinen. Maskotit ovat muutakin kuin piirustuksia. Ne ovat hahmoja omine persoonallisuuksineen ja taustatarinoineen. Oli kyseessä sitten fantasiahirviöt, luurangot, demonit, mutatoituneet eläimet tai jokin muu hahmo, ovat kauhu, "pahuus", voima tai eräänlainen ennalta-arvaamattomuus keskeisiä piirteitä. Maskotti edustaa yhtyettä, kulminoit sen tyylin ja antaa esimakua yhtyeestä ja albumin sisältämästä musiikista. Eddien tunnistettava, mukautuva ulkonäkö, värikkyyden ja metallimusiikille tyypillinen kauhuteemainen olemus, symboloi Iron Maidenin asennetta ja palvelee "kuolemattomuudellaan". Siinä missä yhtyeen soittajat ja laulajat ikääntyvät vuosikymmenten varrella, maskotti säilyy ikinuorena ja kulumattomana keulakuvana.

⁷³ (Kuva 17.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

Niin kuin kaikilla hyvillä hahmoilla, on Eddielläkin kummallinen taustatarina ja menneisyys ennen Iron Maidenia. Tarina kertoo, että eräs nainen synnytti epämuodostuneen pään, joka oli Eddie. Synnytystä avustanut lääkäri katsoi päätä ja totesi etsivänsä päälle vartalon.⁷⁴ Kun Riggs viimein löysi Eddien, sai tämä vartalon ja hirviö oli kokonainen. Ensimmäinen Eddien esiintyminen yhtyeen keulakuvana oli vuonna 1980 Iron Maidenin ensimmäisen levyn kannessa nimeltä *Iron Maiden*. Riggs muistelee Eddien luomisprosessia, aikana ennen kuin Iron Maidenilla oli edes levytyssopimusta, sanoin: “Mietin ajan henkeä ja sitä, kuinka yhteiskunta haaskasi nykypäivän nuorisoa. Otin hukatun nuoruuden idean ja personoin sen Eddieen”. Hän myös paljastaa saaneensa inspiraation Eddieen valokuvasta, jossa lahoava ihmispää patsasteli tankin kannella. Kuvaa oli alun perin käytetty propagandatarkoitukseen toisessa maailmansodassa ja Vietnamin sodassa. Hän puki hahmon t-paitaan ja sijoitti kaupunkiympäristöön, Iron Maidenin pyynnöstä Eddien kampausta muokkailtiin hieman ja siitä alkoi Eddien ja Iron Maidenin yhteinen taival.⁷⁵

(kuva 20. Iron Maiden - *Iron Maiden*, Derek Riggs, 1980)⁷⁶

Iron Maidenin jäsenet alkavat tänä päivänä lähestyä jo eläkeikää, ja vaikei ikä ole menoa hidastanut, on eräällä tavalla se todistanut visuaalisen puolen tärkeyden. Maailmassa, jossa nuoruutta ja kauneutta pidetään myyvänä tekijänä, voi vanhat "papparaiset" jäädä jalkoihin, vaikka musiikki ja energia olisikin edelleen omaa luokkaansa. Esimerkiksi mainonnassa käytetty maskotti yhtyeen bändikuvien sijaan edistää myynnin ja markkinoinnin toimivuutta,

⁷⁴ [www.Maiden-world.com, The History Of Iron Maiden's Mascot -Eddie, https://maiden-world.com/articles/history-of-eddie.html](https://maiden-world.com/articles/history-of-eddie.html). (luettu 10.4.2022).

⁷⁵ Christe, I. (2004), (s.96-99).

⁷⁶ (Kuva 18.) Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), (luettu 7.5.2022).

sillä kun kannessa patsastelee "ikinuori" Eddie, kertoo se kuluttajalle, että Iron Maiden on yhä voimissaan, uskollinen omalle tyylilleen ja yhtä hurjapäinen kuin aina ennenkin. Tämä omalta osaltaan siirtää yhtyeen musiikin myyntiä ja mahdollisuuksia laajentaa kohderyhmää myös nuorempiin sukupolviin. Ja kuten Iron Maidenin kunniallista ikääntymistä ihaileva Samuli Knuutti artikkelissaan osuvasti toteaaakin: ”Samalla kun raskas rock on musiikkina keski-ikäistynyt ja sen kuulijat oheisuhreina, Iron Maidenista on tullut samanlainen isien ja poikien yhteinen projekti kuin pienoismallien kasaaminen aikoinaan”.⁷⁷ Siinä missä moni muu yhtye on kärsinyt aikojen saatossa ja heidän tuotantonsa ei ole säilynyt yhtä uskottavana uusille sukupolville myytäväksi, Iron Maiden on samaiselta vitsaukselta enimmäkseen säästynyt.

2.4 Maskotit metallissa

Maskotit usein mielletään urheilujoukkueisiin ja näin asia enimmäkseen olikin aikana ennen kuin metallimusiikin yhtyeet ymmärsivät maskottien voiman. Eddien innoittamana muutkin metalliyhtyeet lähtivät havittelemaan itselleen omaa Eddietään. Vertailtaessa tunnettujen metalliyhtyeiden maskotteja samanlaiset teemat ja piirteet toistuvat. Kerrang! listasi metalliyhtyeiden maskotit paremmuusjärjestykseen, Eddie sijalle kaksi ja voittajaksi julistettiin toinen *brittimetallin uutta aaltoa* edustavan Motörheadin maskotti Snaggletooth, joka on pohjiaan myöden hyvin erilainen kuin monet muut maskotit.

(kuva 21. Motörhead - *Snaggletooth*, Joe Petagno, 1977)⁷⁸

Artikkelin kirjoittaja Chris Krovatin perustelee Eddien sijoitusta todeten maskotin olevan mahtava, mutta sen myös olevan kaikkialla.⁷⁹ Kun listalla esiteltyjä maskotteja vertailee, on

⁷⁷ Knuutti, S. (2018).

⁷⁸ (Kuva 19.) Weller, P., (26.1.2016).

⁷⁹ Krovatin, C. (2020).

Eddien vaikutus muihin maskotteihin huomattavissa. Esimerkiksi Alestormin maskotti Captain Morgan, Five Finger Death Punchin Knucklehead, Overkillin Chaly ja Megadethin Vic Rattlehead ovat kaikki hyvin samankaltaisia. Tietysti ihan suoranaisia kopioitakin Eddiestä on ilmaantunut vuosien varrella, joita on sitten lakimiesten kautta selvitelty.⁸⁰ Loudwire-niminen musiikkiutisia ja artikkeleita julkaiseva alusta myös esittää oman listasijoituksensa kahdenkymmenen parhaaksi mieltämänsä metalliyhtyeen maskotista, jossa Eddie sijoitettiin ensimmäiseksi, perustellen sijoitusta nimenomaan kunnianosoituksena Eddien asemasta metallimusiikin ikonografian tunnistettavimpana hahmona, pitkää uraa taikka monipuolisuutta unohtamatta.⁸¹

⁸⁰ Christe, I. (2004), (s.99).

⁸¹ DiVita, J. (16.2.2022).

3. Visuaalisuus muualla

Maskotin työhön kuuluu kansikuvien ja mainosten lisäksi monia muita edustustehtäviä. Eddie edustaa Maidenia esimerkiksi videopeleissä, sarjakuvissa, lukuisissa fanituotteissa ulottuen aina t-paidoista, minifiguureihin ja juomalaseihin. Ja tietysti eihän metallimusiikki ole mitään ilman järisyttäviä ja viljejä keikkoja, joista etenkin Iron Maiden on tunnettu.

Livekeikoilla esitettävästä albumista ja sen teemoista riippuen Eddie kansikuvien tapaan istutetaan fyysiseen muotoon ja lähetetään lavalle. Tällöin lavastus ja Eddien kulloisenkin teeman tai ulkomuodon suunnittelun merkitys on ehdoton. Loudwire koosti *Youtube* -videoonsa kymmenen parasta Eddien lavaesiintymistä, joissa kerta toisensa jälkeen Eddie on keikan speaktaakkielelementti ja kuin draaman kaaren huippuhetkellä villitsee yleisönsä. Eddie on esiintynyt mm. monen metrin korkuisena saapastelevana muumiona, valtavana tultasyökseväenä robottina ja milloin minkäläistä ihmetystä, sekaannusta ja häkellystä tuottavana yllätyksenä.⁸² Aivan kuin urheilujoukkueillakin maskotti innostaa ja kannustaa niin edustamaansa tiimiä kuin yleisöäkin, toimii Eddie omalla tavallaan tunnelman kohottajana ja muistojen luoja yhta varmallalla otteella.

3.1 Maskotin ulottuvuuksia

Levykansien ja keikkojen lisäksi Eddie paistattelee myös bändin lukuisissa oheistuotteissa. Oheistuotteiden kehittäminen ja myynti toi monesti yhtyeelle paljon kaivattuja lisätuloja, jotka usein olivat tarpeen kalliiden kiertueiden kustannusten tukemiseksi. Kerrang! listaa kymmenen parasta kansikuvaa ja oheistuotetta, johon Eddie on muovattu vuosien varrella, osoittaen millainen mahtava myyntitykki toimiva maskotti voi todella olla. Eddie on esiintynyt esimerkiksi hahmona Tony Hawk's Pro Skater 4 -videopelissä, yhteistyötoteutuksena syntyneen Robinson's Breweryn kaljan etiketeissä ja korkeissa, sekä Iron Maidenin oman lentokoneen The Ed Force One 747:n kylkiin maalattuna. Koneen lentäjänä toimii yhtyeen oma laulaja Bruce Dickinson.⁸³ Myös Marvel-studio on napannut Eddiestä osansa yhteistyönä toteutetun fanituotelinjaston myötä, jossa Eddie paistattelee erilaisten Marvel-hahmojen kuten Deadpoolin ja Wolverinen rinnalla t-paidoissa sekä muissa oheistuotteissa.⁸⁴ Eddie tähdittää myös Iron Maidenin omaa *Legacy Of The Beast* -videopeliä.⁸⁵

⁸² Loudwire, (13.7.2015), *10 Greatest Iron Maiden's onstage Eddie's*, [Youtube-Video], <https://www.youtube.com/watch?v=b8zHLFYG-ow>.

⁸³ Bruemmer, R. (2020).

⁸⁴ Carter, E., (30.8.2021).

⁸⁵ Iron Maiden Legacy -Pelin verkkosivut, (<https://ironmaidenlegacy.com/>), (luettu 8.5.2022).

(kuva 22. Iron Maiden - The Ed Force One 747)⁸⁶

Kansikuvataiteesta, maskotista sekä musiikista välittyvä kuva Iron Maidenista luo tietynlaisen mielikuvan yhtyeestä ja sen jäsenistä. Keikkojen lisäksi fanit saavat nauttia yhtyeen ja Eddien esiintymisestä muualla julkisuudessa, mainonnasta, haastatteluista, muodista sekä tietysti musiikkialan yhdestä tärkeimmästä visuaalisen viestinnän ja taiteenmuodosta, musiikkivideoista.

Musiikingenrestä riippumatta yhtyeiden musiikkivideot, joita myös Iron Maiden on tuottanut innokkaasti uransa aikana, ovat suosittu tapa tuottaa yhtyeelle lisäjulkisuutta sekä tietysti taiteenmuotona se tuo monipuolisuutta ja jatkumoa kuullulle musiikille. Musiikkivideoilla kappaleen tarina tai sanoma ikään kuin puetaan väreihin ja tuodaan osaksi maailmaa visuaalisesti aistittavaksi.

Iron Maidenin musiikkivideoilla on ollut usein esillä otoksia esimerkiksi lavaesiintymisistä keikoilta ja Eddiestä sekä lisäksi monissa videoista nähdään yhtyeenjäsenet pelleilemässä ja kameran edessä hassuttelemassa, tuoden hyvin toisenlaisen puolen metallimusiikista ja sille tyypillisistä musiikkivideoista.⁸⁷ Samalla myös muistuttaen kyseessä olevan yhtyeestä, joka koostuu omalaatuisista "lontoon pojista", jotka ottavat musiikin vakavasti, mutta ei missään nimessä totisesti.

Viime vuosina Iron Maidenin musiikkivideot ovat painottuneet enimmäkseen animointiin, joissa toistuu kansikuvataiteesta tuttu sarjakuvateemaisuus ja Eddie. Kerrang!':n arvostelussa ylistystä saavat etenkin musiikkivideot kappaleista *'The Writing On The Wall'*, *'The Wicker Man'*, *'Aces High'*, *'Speed of Light'* sekä *'Wasted Years'*.⁸⁸ Viimeisimmän albumin *Senjutsu*:n

⁸⁶ (Kuva 21.) Iron Maiden, *The Ed Force One 747*, Wikipedia (luettu 7.5.2022).

https://fi.wikipedia.org/wiki/Iron_Maiden#Ed_Force_One

⁸⁷ Garner, G., (5.5.2020).

⁸⁸ Garner, G., (5.5.2020).

(2021) kappaleiden *The Writing On The Wall:in*⁸⁹ sekä *Stratego:n*⁹⁰ musiikkivideot on toteutettu 2D:nä, visuaalisesti muistuttaen lasten piirrettyjä tai videopelejä. Musiikkivideoiden animointi on saanut faneilta innostuneen vastaanoton, ja videoita on kommentoitu jopa sanalla ”silmäkarkki”⁹¹ kuvastaen animaation laadukkuutta, joka kelpaa metallifaneille kuin myös korostaa visuaalisen tyylin jatkumoa kansikuvista animaatiovideoihin. Iron Maiden on käyttänyt sarjakuvateemaa yli neljäkymmenenvuoden ajan ja se puree tasapuolisesti niin vanhoihin kuin uusiinkin faneihin.

3.2 Visuaalisuuden haasteet

Vuonna 1983 toimintansa aloittanut televisiokanava MTV uskoutui musiikille ja investoi valtavasti tuotantaan metallimusiikkiin kuin myös rockiin, jotka olivat jo valmiiksi visuaalisesti näyttäviä ja joiden lavashow -oli aivan omaa luokkaansa. Yhdysvalloissa kahdeksankymmentäluvulla valtavasti suosiotaan kasvattanut metalligenre oli perinteisten radioasemien sivuuttama, mutta varsinainen kultakaivos päästyään oikeisiin mittoihinsa. Christe toteaakin metalliyhtyeiden televisioesiintymisistä sanoin "MTV esiintymisillä oli selvä ja suuri merkitys yhtyeiden promootiossa. Myyntiluvut olivat kaksin- jopa kolminkertaisia verrattuna yksin kiertämällä aikaan saatuihin lukuihin, mutta harva bändi kehittyi raskaampaan suuntaan MTV-menestyksen myötä."⁹²

Televisio onkin monin tavoin live-esiintymistä vaativampaa, sillä se vaatii aina vain isompaa ja näyttävämpää. Televisio on katsojaa passivoivampaa ja jos mielenkiinto ei pysy yllä alusta loppuun, katsoja vain vaihtaa kanavaa. Nykypäivän televisiosta ja elokuvatuotannosta on edelleen havaittavissa samanlainen haaste kuin pyrkimys vastata siihen, kun monesti varsinaisen sisällön laadun kehityksen sijaan näyttävyyys ja erityisefektit tuntuvat saavan enemmän resursseja ja panostusta tuotannossa.

Vaikka visuaalisuus ja visuaaliset keinot ovat tärkeitä musiikkibisnekselle, on jokseenkin valitettavaa, jos visuaaliset elementit vievät huomion itse tuotteesta eli musiikista. Liian yliampuvalla visuaalisuudella voi siis olla myös haittavaikutuksensa, esimerkiksi jos vaikuttaa katsojan silmiin siltä, että visuaalisen ilmeen tarkoituksena olisi ennemmin epätoivoinen yritys hämätä katsojaa kuvittelemaan sisällön olevan yhtä tasokasta kuin mitä sen visuaalisella

⁸⁹ (Video 1.) Iron Maiden - *The Writing On The Wall*, [Youtube-video], (23.7.2021), <https://www.youtube.com/watch?v=FhBnW7bZHEE>.

⁹⁰ (Video 2.) Iron Maiden - *Stratego*, [Youtube-vid], (21.9.2021),

<https://www.youtube.com/watch?v=ge6kCUemu2k&list=PL171A6536C5FDFD95&index=1>.

⁹¹ Kujanpää, L., (9.9.2021).

⁹² Christe, I. (2004), (s. 103-106).

ilmeellä annetaan ymmärtää. Epätoivoiset yritykset usein havaitaan ja pahimmassa tapauksessa se syö niin brändin ja tuotteen uskottavuutta kuin mahdollisuuksia kehittyä tulevaisuudessa. Varsinkin kun nykypäivän kilpailu ja tasovaatimuksetkin sekä paikoin myös kuluttajätietoisuus ovat jatkuvassa nousussa. Huonoakaan tuotetta ei siis voida visuaalisin keinoin aina pelastaa ja siksi metallimusiikissakin musiikki on kaiken keskiössä ja sitä palvelevalla visuaalisella ilmeellä pyritään tekemään sille oikeutta, ei haittaa.

Christe jatkaa vielä televisioinnin voimasta, että "Uskollinen ja uuttera kiertäminen ja MTV-videot tarjosivat kaksi erilaista urastrategiaa: toinen painotti musiikkia, toinen imagoa".⁹³ Oikein käytettynä visuaalisella ilmeellä luodaan mahdollisuuksia ja omalle brändille parempaa mainetta, eikä pelasteta valmisteleamatonta tai suorastaan kelvotonta tuotetta.

3.3 Muoti metallissa

Visuaalinen ilmaisu ei rajoitu ainoastaan kansikuvataiteeseen, mainontaan tai maskotteihin. Tummat sävyt ja hurjat meikit, nahkaan ja niitteihin sonnustautuminen sekä rohkeat asuvalinnat ovat myös muovautuneet vahvaksi osaksi metallikulttuuria. Genreen liitetty ulkonäkö, muoti ja pukeutuminen näkyy niin artistien ja bändien kuin fanienkin keskuudessa. Christe toteakin, miten "Heavy metallin kukoistaessa valtavirran katseiden katveessa soi skenen vaatetus ja tarpeisto tosiuskovaisille keinon tunnistaa toisensa".⁹⁴ Uskottavuuden kannalta moni yhtye kuin fanikin otti kannan, että tulisi näyttää vähintään yhtä hurjalta kuin edustettava musiikki kuulostaa. Metallin kuuntelijoihin liitettävä mielikuva genrelle omistautuvasta pukeutumisesta ja ulkonäöstä on poikkeuksellisen vahva ja tyyli helposti tunnistettava. Harvoin popilla, kantrilla, klassisella, bluesilla, jazzilla, gospelilla tai muulla genrellä olisi yhtä tunnistettavaa ulkonäköön ja pukeutumiseen liitettävää mielikuvaa, joka heijastuisi esimerkiksi rohkeaan, huomiota herättävään pukeutumiseen, lävistyksiin, meikkiin tai elämäntyyliin.

Harvinaisena poikkeuksena on punk rock -genre, joka omaa hyvin samanlaisia vahvoja mielikuvia ja omanlaisensa pukeutumistyylin, josta metallikin on saanut lähtökohtansa. Metallin ominaisen pukeutumismuodin muovautuminen pohjautuu vahvasti 1970-luvun maailman aikaan, jolloin metallin ohittaessa punkin suosiolla samalla se syrjäytti irokeesikampaukset sekä omaksui 1970-luvulla syntyneiden moottoripyöräjengien muodin koostuen nahkarotseista sekä farkkuliiveistä.⁹⁵ Toki kaikki metallin kovimmatkaan kuluttajat

⁹³ Christe, I. (2004), (s. 103-106).

⁹⁴ Christe, I. (2004), (s.99).

⁹⁵ Christe, I. (2004), (s.58).

eivät kulje pelkissä nahkaliiveissä ja niiteissä, ja kaikille eri musiikin kuuntelijoille löytyy omat juttunsa, jotka voi heijastaa ulkonäköön saakka.

Iron Maiden on myös jättänyt oman vaikutuksensa muotiin ja sitä myötä metalliin kuin populaarikulttuuriin. Christe kommentoi Eddien asemaa sanoin: “Eddien vakuuttava läsnäolo epäilemättä edesauttoi Iron Maidenia kauppaamaan muutokset suunnassa ja sisällössä faneilleen. Merchandise-kaupan kiihtyessä ja kopioiden ilmestyessä markkinoille Eddiestä tuli osa kollektiivista muistia, kuin epäkuollut Mikki Hiiri”.⁹⁶ Iron Maidenin ikonografia on kiistaton osa populaarikulttuuria ja on erityisesti tunnettu levykansitaiteen värittämistä t-paidoistaan, jotka ovat tehneet vaikutuksensa muotiin. “Näyttävät kiertuepaidat olivat loistavaa promootiota, joka ajoi levykauppojen markkinoinnin suoraan kaduille. Tuotesuunnittelun veteraani Iron Maiden oli jo vuonna 1982 Amerikan merchandise-myyntitilastojen kolmen kärjessä”.⁹⁷ Esimerkiksi maailmanluokan tähdet kuten Lady Gaga ja Miley Cyrus ovat usein tavattu katukuvasta Iron Maidenin t-paidoissa, Eddien kasvot etunenässä. Iron Maidenin suosion ja metallimusiikin leviämisen myötä bändifanius muovautui osaksi yleistä trendiä.⁹⁸

(Kuva 23. (Redaccion, 2021)⁹⁹

Iron Maidenin jäsenet itse pukeutuvat faneihinsa verrattuna hyvin tavanomaisesti ja hillitysti. Esimerkiksi katukuvassa törmättäessä Bruce Dickinsoniin, näyttää hän tavalliselta

⁹⁶ Christe, I. (2004), (s.99).

⁹⁷ Christe, I. (2004), (s.96).

⁹⁷ (Redaccion), *Derek Riggs, the man behind Iron Maiden's album covers*. (4.10.2021).

⁹⁷ Järvinen, S., (31.12.2021).

⁹⁷ Knuutti, S. (2018).

⁹⁷(Kuva 22.) (Redaccion), *Derek Riggs, the man behind Iron Maiden's album covers*. (4.10.2021).

kansalaiselta eikä yhdeltä maailman tunnetuimpiin lukeutuvan heavy metal -yhtyeen laulajalta ja miljonääriltä.

3.4 Fanit

Iron Maidenin jäsenten kuin koko yhtyeenkin imagoon on vaikuttanut heidän ahkera ja nöyrä luontonsa. Heitä pidetään niin muiden muusikoiden kuin fanienkin piirissä yleisesti lähestyttävänä ja maanläheisinä. Samuli Knuutti analysoi yhtyeen jäsenten ulkokuorta todeten, että ”Kaikissa hevityhteissä on jotakin surullisen suomalaista, mutta Iron Maidenissa on aina ollut jotakin erityisen suomalaista. Ensinnäkin: Itä-Lontoon Leytonista valtaosin kotoisin olleen yhtyeen miehiä ei ole koskaan ulkonäöllä pilattu. Vaikka hiusmetallin katsotaan jostakin vinkkelistä olleen maailmalle muuttaneesta Hanoi Rocksista lähtöisin, silti täällä on aina osattu enemmän samastua miehiin, joille täishampoo on ainoa hiusvalmiste, jota he voisivat uskottavasti markkinoida”.¹⁰⁰

Metallimusiikissa kohderyhmänä on vuosien ajan katsottu olevan lähtökohtaisesti miehet, kenties musiikintyylin perinteisesti maskuliiniseksi tulkitsemisen johdosta, mutta viime vuosikymmeninä metallin kulutuksen suosio on noussut myös naisten keskuudessa. Iron Maidenin suhteen kohderyhmän ikähaitarikin on poikkeuksellisen laaja ja fanilauman kirjokin myös hyvin monipuolista niin miesten kuin naistenkin keskuudessa. Festivaaleilla ja keikoilla voi nähdä miten vauvasta vaariin, perhekunnittain kuin yksittäin Iron Maidenin tuotanto puree ja uppoaa neljänkymmenen vuoden keikkailunkin jälkeen.

Dickinson kommentoi Iron Maidenin fanien kirjosta todeten: ”Pinnallisesti sanottuna sanoisin, että Iron Maiden -fanit ovat vähän kuin vaneria – saamme joka vuosi uuden kerroksen, ja ne kaikki vain tarttuvat yhteen, joten lopulta saamme kasattua pöydän, joka on noin metrin paksuinen. Ja tietysti mukana on ihmisiä, jotka aloittivat vuonna 1983 tai ’84, ja meillä on ihmisiä, jotka aloittivat vuonna 2000, 2005, 2015 – eri sukupolvia.”¹⁰¹

¹⁰⁰ Knuutti, S. (2018).

¹⁰¹ Järvinen, S., (31.12.2021).

Lopuksi

Metallimusiikin historia ja vuosien aikainen kehittyminen osana populaarikulttuuria on kaikesta ainutlaatuisuudestaan huolimatta jäänyt underground -ilmiöksi, mutta silti se on onnistunut pitämään pintansa. Iron Maiden jatkaa soittoaan niin kuin aina ja Eddien virne ei näytä hyytyvän. Samanlaista fanikulttuuria ei ole nähtävissä monissakaan muissa musiikingenreissä ja Iron Maiden on haalinut tästä aivan omia ulottuvuuksiaan hipovan osuutensa. Metalligenre on luonut itsestään taiteenmuodon sisällyttäen niin musiikin, visuaalisuuden, muodin, fanituotteet kuin ominut itselleen myös kauhun ja pelon estetiikan, josta muut musiikingenret voivat vain haaveilla. Kauhua lietsovasta äänimaailmasta ehkä ainoana poikkeuksena voisi päästä osalliseksi vain elokuvamusiikilla, mutta harvalle muulle musiikingenrelle pelkoelementit istuisivat yhtä luontevasti.

Kansikuvataiteen ja maskotin vetovoimaisuus kuin myös rohkea valinta heavy metal -yhtyeelle toteuttaa visuaalista ilmettään sarjakuvateemalla, sekä tyylille uskoutuminen lähes 40 vuoden ajaksi, on syövyttänyt Iron Maidenin, Derek Riggsin sekä seuraajiensa jäljen populaarikulttuuriin. Ilman Eddietä Iron Maidenin visuaalisuus ja perintö tuskin yltäisivät siihen asemaan missä yhtye nähdään tänä päivänä.

Metallimusiikki on saanut osakseen paljon paheksuntaa ja väärinymmärrystä, mutta itsepäisenä ja uskollisena tyylilleen se on jatkanut kulkemallaan tiellä ja ilmaisee itseään rohkeasti omalla tavallaan. Paikoin myös janoten ja kerjäten suuria reaktioita ja paheksuntaakin, sillä onhan sen juuret alun perin lähtöisin teinihengestä, kapinoinnista sekä vahvoista tunteista.

Samoin kuin esimerkiksi kauhuelokuvat, kauhukirjallisuus ja omasta mielestäni myös huvipuistojen kummitusjunat, on metallimusiikkikin pohjimmiltaan kauhutaidetta. Taidetta, joka tarjoaa jotain niin tyylistä kiinnostuneen korville kuin silmille. Iron Maiden otti ja teki siitä omanlaisensa ja tästä metallikansa on saanut nauttia jo vuosikymmeniä. Musiikkialalla kuin myös metallimusiikin parissa on visuaalisuuden merkitys saattanut monilta painua takalalle, mutta ei Iron Maidenilla.

Omalla tavallaan onnistunut kansikuva on kuin musiikkia silmille.

Lähdemateriaalia

Painetut lähteet

- Christe, Ian, *Pedon meteli -Heavy metallin vanha ja uusi testamentti (käännös; Nikula, Jone)*
Sound of the Beast -the complete Headbanging History of Heavy Metal, 2004. (s. 26, 55, 57-60, 67, 96-99,103-103,158).
- Daniels, Neil, *Iron Maiden : The Ultimate Illustrated History*, 2012. (s.17-19, 43-45, 97).
- Irwin, W. (Ed.). (2012). *Black Sabbath and philosophy: Mastering reality (Vol. 61)*.
 JohnWiley & Sons. (s. 20-23, 23-29, 34-35).
- Wiederhorn, J., & Turman, K. (2013). *Louder than hell. The Definitive Oral History of metal.*, (s. 38-39, 46-47).

Sanomalehdet, aikakauslehdet

Lähteinä käytetty lehtiä: *Kerrang!*, *Sounds*, *Soundi* sekä *Rumba*, joista hyödynnetty erityisemmin näitä artikkeleita;

- Bruemmer, Reed, *10 of the best incarnations of Iron Maiden's Eddie*, 2020.
<https://www.kerrang.com/10-of-the-best-incarnations-of-iron-maidens-eddie?next>
- Carter, E., (30.8.2021), *Iron Maiden and Marvel launch massive new collab in time for the holidays*, *Kerrang!* –artikkeli.
- Eriksson, A., *Iron Maidenin eläköitymissuunnitelmat ovat selvät, ainakin jos asiaa kysyy Bruce Dickinsonilta - "Me kupsahdamme lavalle"*, 10.3.2022, *Soundi* –artikkeli.
<https://www.soundi.fi/uutiset/iron-maidenin-elakoitymissuunnitelmat-ovat-selvät-ainakin-jos-asiaa-kysyy-bruce-dickinsonilta-me-kupsahdamme-lavalle/>
- Garner, G., (5.5.2020), *The 10 best Iron Maiden music videos*, *Kerrang!* –artikkeli.
<https://www.kerrang.com/the-top-10-iron-maiden-videos>
- Knuutti, Samuli, *"Rautaneitsyen lapset -mikä Iron Maidenissa kiehtoo sukupolvi toisen jälkeen?"*, *Rumba*, 2018. <https://www.rumba.fi/uutiset/rautaneitsyen-lapset-mika-iron-maidenissa-kiehtoo-sukupolvi-toisen-jalkeen/>
- Krovatin, Chris, *Every Metal Mascot, Ranked from the Worst to Best*, *Kerrang!*, artikkeli, (2020). <https://www.kerrang.com/every-metal-mascot-ranked-from-worst-to-best>
- Krovatin, Chris, *The 15 greatest metal cover illustrators of all time*", artikkeli, *Kerrang!* - musiikkilehti, 2019. <https://www.kerrang.com/the-15-greatest-metal-cover-illustrators-of-all-time>
- Russkell, N., *How Number of the Beast set Iron Maiden on the road to heavy metal glory*, (22.3.2022), *Kerrang!* –artikkeli. <https://www.kerrang.com/the-story-behind-number-of-the-beast-by-iron-maiden>.

Tutkimuskirjallisuus (myös tieteelliset artikkelit)

- Hänninen, E. (2011). *Kohti menestystä hyvällä maulla: imagon rakentuminen osana taidemuusikon brändäystä*.<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/27221/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-2011062211050.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (s. 2-3).
- Pulkkinen, C. (2017). *Brändinrakennus bändin albumijulkaisua varten: case: Simulacrum Sky Divided*.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/128836/Pulkkinen_Christian.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (s. 14-16, 18, 27).

Internet-lähteet

- Arppe, J., *Levykauppa Äx julkisti vuoden myydyimmät levynsä*, (28.12.2020), artikkeli - Kaaoszine, <https://kaaoszine.fi/levykauppa-ax-julkisti-vuoden-myydyimmat-levynsa/>, (luettu 15.5.2022).
- Colothan, Scott, *Iron Maiden's Eddie the Head through the years*, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- DiVita, J., (16.2.2022), *Disturbed's mascot 'the guy' invades Iron Maiden's legacy of the beast' mobile game*, Loudwider, (luettu 20.4.2022) <https://loudwire.com/disturbed-mascot-the-guy-iron-maiden-legacy-of-the-beast-game/>.
- Editorial Team, *Iron Maiden Kicks Off The European Leg Of Their "Legacy Of The Beast" Tour In Estonia, Rarely Played Songs Included In The Set-List*, (27.3.2018), artikkeli, SonicPerspectives, <https://www.sonicperspectives.com/news/iron-maiden-kicks-off-european-leg-legacy-beast-tour/>(luettu 8.5.2022).
- Fox Music, *Iron Maiden Album Covers by Derek Riggs*, (21.10.2021), Spinditty, <https://spinditty.com/artists-bands/Iron-Maiden-Album-Covers-by-Derek-Riggs>, (luettu 8.5.2022).
- Järvinen, S., (31.12.2021), *Bruce Dickinson selittää, miksi Iron Maidenin fanit ovat bändille niin uskollisia: "Fanit ovat kuin vaneria"*, Kaaoszine –artikkeli, <https://kaaoszine.fi/bruce-dickinson-selittaa-miksi-iron-maidenin-fanit-ovat-bandille-niin-uskollisia-fanit-ovat-kuin-vaneria/>, (luettu 18.4.2022).
- Kujanpää, L., (9.9.2021), *Iron Maiden julkaisi tyylikkään musiikkivideon –fanit hehkuttavat animaatiota*, -voice.fi. <https://www.voice.fi/musiikki/a-209339>. (luettu 21.4.2022).
- Nuutila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?*, Blogi –teksti, <https://villivisio.fi/blogi/brandille-visuaalinen-ilme-miten/>. (luettu 23.4.2022)
- Pernu, S., (12.4.2019), *Anna musiikille arvo jonka se ansaitsee –pohdintoja musiikin merkityksellisyydestä*, Kaaoszine – artikkeli, <https://kaaoszine.fi/anna-musiikille-arvo-jonka-se-ansaitsee-pohdintoja-musiikin-merkityksellisyydesta/>(luettu 23.4.2022).
- Redaccion, *Derek Riggs, the man behind Iron Maidens album covers* (4.8.2021), <https://en.esloganmagazine.com/?s=iron+maiden>, (luettu 18.4.2022).
- Reed, R., *How Iron Maiden Made Eddie Even Creepier for 'The Factor-Cover'*, (31.10.2020), <https://ultimateclassicrock.com/iron-maiden-x-factor-cover/>(luettu 8.5.2022).
- Rose-Mae Bluestone, *Biography of Melvyn Grant*, verkkosivusto Melgrant, (<http://www.melgrant.com/>), (luettu 8.5.2022).
- Ryan, A., (22.3.2022), *10 Facts about Iron Maiden's 'the Number of The Beast' only superfans would know*, Loudwire-artikkeli, <https://loudwire.com/iron-maiden-number-of-the-beast-superfan-facts/>, (luettu 15.4.2022).
- Salmela, Tia, *Klassikkoalbumeita, joilla on suuri merkitys metallimusiikin historiassa: Nämä albumit täyttävät tänä vuonna 30*, artikkeli-kaaoszine, (8.1.2022), <https://kaaoszine.fi/klassikkoalbumeita-joilla-on-suuri-merkitys-metallimusiikin-historiassa-nama-albumit-tayttavat-tana-vuonna-30-vuotta/>, (luettu 20.4.2022).
- Taivainen, M. *Yrityksen äänensävy - mikä on tone of voice? -blogiteksti*, (4.1.2022), <https://www.mikkotaivainen.blog/2020/01/04/mika-on-tone-of-voice/>. (luettu 8.5.2022).
- www.Maiden-world.com, -verkkosivu, *The History Of Iron Maiden's Mascot - Eddie*, <https://maiden-world.com/articles/history-of-eddie.html> (luettu 10.4.2022).

Kuvat

- Kuva 1. (Iron Maiden -Killers, 1981), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 2. Arppe, J., Levykauppa Äx julkisti vuoden myydyimmät levynsä, (28.12.2020), artikkeli - Kaaoszine, <https://kaaoszine.fi/levykauppa-ax-julkisti-vuoden-myydyimmat-levynsa/>, (luettu 15.5.2022).
- Kuva 3. Nuuttila, M., (20.2.2018), *Brändille visuaalinen ilme. miten?, Blogi –teksti*, <https://villivisio.fi/blogi/brandille-visuaalinen-ilme-miten/>. (luettu 23.4.2022)
- Kuva 4. (Iron Maiden -Purgatory, 1981), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 5. (Iron Maiden - Run To The Hills, 1982), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 6. (Iron Maiden - The Number Of The Beast, 1982), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 7. *Editorial Team, Iron Maiden Kicks Off The European Leg Of Their "Legacy Of The Beast" Tour In Estonia, Rarely Played Songs Included In The Set-List*, (27.3.2018), artikkeli, *SonicPerspectives*, <https://www.sonicperspectives.com/news/iron-maiden-kicks-off-european-leg-legacy-beast-tour/>(luettu 8.5.2022).
- Kuva 8. (Iron Maiden - The Number Of The Beast, 1982), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 9. (Iron Maiden - Powerslave, 1984), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 10. *Fox Music, Iron Maiden Album Covers by Derek Riggs*, (21.10.2021), *Spinditty*, <https://spinditty.com/artists-bands/Iron-Maiden-Album-Covers-by-Derek-Riggs>, (luettu 8.5.2022).
- Kuva 11. (Iron Maiden - Purgatory, 1981), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 12. (Iron maiden - Sanctuary, 1980), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 13. (Iron Maiden -Women In Uniform, 1980), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 14. (Melvyn Grant -The Ugly Duckling), Melvyn Grant -Home Page, Galleries, (<http://www.melgrant.com/galleries-index.html>), (luettu 8.5).
- Kuva 15. (Melvyn Grant - The Summons), Melvyn Grant -Home Page, Galleries, (<http://www.melgrant.com/galleries-index.html>), (luettu 8.5).
- Kuva 16. (Iron Maiden - Fear Of The Dark, 1992), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).

- Kuva 17. (Iron Maiden - The X-Factor, 1995), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 18. (Iron Maiden - A Matter Of Life And Death, 2006), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 19. (Iron Maiden - The Book Of Souls, 2015), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 20. (Iron Maiden - Iron Maiden. 1980), Colothan, Scott, Iron Maiden's Eddie the Head through the years, (15.7.2021), <https://planetradio.co.uk/planet-rock/news/rock-news/eddie-the-head-iron-maiden/>(luettu 7.5.2022).
- Kuva 21. (Motörhead -Snaggletooth, 1977), Weller, P., How Motörhead's Snaggletooth was born, artikkeli -Loudersound, (26.1.2016), <https://www.loudersound.com/features/how-motorhead-s-snaggletooth-was-born>. (luettu 18.4.2022).
- Kuva 22. *Iron Maiden, The Ed Force One* 747, Wikipedia, https://fi.wikipedia.org/wiki/Iron_Maiden#Ed_Force_One (luettu 7.5.2022).
- Kuva 23. *Redaccion, Derek Riggs, the man behind Iron Maidens album covers* (4.8.2021), <https://en.esloganmagazine.com/?s=iron+maiden>, (luettu 18.4.2022).

Videot

- Video 1. Judas Priest - Prisoner Of Your Eyes (1982), [youtube - video], <https://www.youtube.com/watch?v=on812V8Lbic>, (viitattu 15.5).
- Video 2. Loudwire, (13.7.2015), *10 Greatest Iron Maiden's onstage Eddie's*, [Youtube Video], <https://www.youtube.com/watch?v=b8zHLFYG-ow>.
- Video 3. Iron Maiden - The Writing On The Wall (Official Video), (ensiesitys 15.7.2021), [Youtube - video], <https://www.youtube.com/watch?v=FhBnW7bZHEE>.
- Video 4. Iron Maiden - Stratego (official Video), (21.9.2021), [Youtube -video], <https://www.youtube.com/watch?v=ge6kCUemu2k&list=PL171A6536C5FDFD95&index=1>.